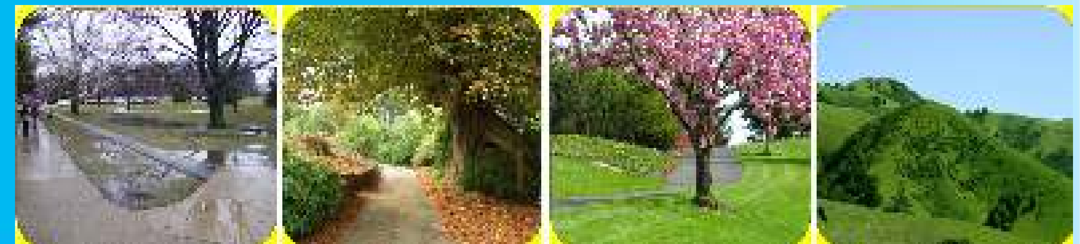
معارفئ وزارت

بلوچی

۳ صنف

چاپئ سال: هـ .ش. ۱۳۹۹

ملیین سرود

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مو دی رهبر

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه یان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحیم

معارفئ وزارت

بلوچی

۳ صنف

چاپئ سال: هـ . ش ۱۳۹۹

کتابئ درستی کنگ

مضمون: بلوچیی زوان

نویسوکان: تعلیمیین نصابئ بلوچیئ بهرئ نویسوکین ڈل.

ایدت کنوک: بلوچیئ زوانئ در سیین کتابانی نویسوکین ڈل.

صنف: سوم

متنئ زوان: بلوچی

دیمری دیوک: تعلیمیین نصابئ دیمری و درسیین کتابانی لیکگی مزنین ریاست.

شینگ کنوک: معارفئ وزارتی عامه ین آگاهی و ارتباطئ ریاست.

چاپئ سال: هجری شمسیی ۱۳۹۹

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

معارفی وزیرئ پیگام

اقرا با سم ربک

پاکین خالقئ با زین حمد و ستا که اماره هستی دات و ونتن و نمشته کرتنئ مزنین نعمتی واوند کرت و بازین درود په خاتم رسول حضرت محمد مصطفیﷺ که خداوندﷻی اولی پیگام په آیی (ونتن) انت.

چوکه په درستان روش ودرا انت. هجری شمسیی ۱۳۹۷ سال به معارفی سالئ ناما نام گپتگ بوت. پمیشا به امئ و طنا به تعلیم ورود ینگئ نظامئ جتاجتاین بهران بازین بنیادیین بدل بوگی کیت: معلم، وانندگ، کتاب، مکتب، اداره و ماس و پسانی شورا افغانستانئ معارفئ شش بنیادیین بهرزانتگه بنت که به وطنئ تعلیم ورودینگئ ود ودیمریبا مزنین تاثیری دارنت. به انچین قسمت جوڑ کنوکین و هدی، افغانستانئ معارفئ رهدربریی مزنین خانواده تعهد کرته که به وطنئ تعلیم ورودینگئ انونیین نظامئ ود و دیمریبا بنیادیین بدل بوگی بیاریت.

شه همی روگها تعلیمیین نصابئ اصلاح ودیمریئ شه معارفئ وزارتئ سرئ کاران انت. به ای بهرا تعلیمیین نصابئ اصلاح و دیمریئ، کتابانی مزند و محتوای گهبودی و به مکتبان و مدرسه ان، سرکاری و خصوصیین بنیادان درسیین کتابانی رسینتن و بهرکرتن به معارفئ وزارتئ پروگرامانی اولسرا جاه داریت. اما باوردارن، اگه کتاب جوانین کیفیتی داشتگ مه بنت، وطنئ تعلیمیین سک و پرواکین مخسدانا به دستا آورتگه نه کنن.

په یات بوتگین مخسدانی به دستا آورتن و یک کارین هیل زورگیین نظامی رسگا شه مچین وطنی دلسو چین معلم و مدرس و زانگ و کمالی واوندین مدیران که آیوکین نسلئ رودینوک انت، په عزتداریه لوٹین که په ای درسیین کتابئ هیل داتن و آیی مزند و محتوای رسینتنا به امئ عزیزین فرزندان شه هررازئ کوشستی پدا مه کنزنت و به کاری و سرپدین نسلی تعلیم ورودینگا گون دینی وملیین ارزشتان گون ایراد گروکین فکری کوشست بکننت. هر روچ سر تعهد و ذمه واریی منگئ نوک کرتنا گون ای نیتاسبخ داتنا بناکننت که به زوتین آیوکی عزیزین و انندگ، تاثیر دارین رودینتگ بوتگین شهروند و آبات و دیما شتگین افغانستانی جوڑکنوک بنت.

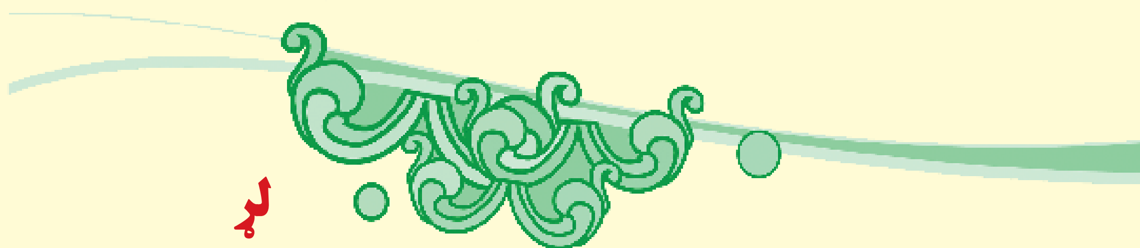
همی رازشه عزیز ودوستین وانندگان که وطنی باندی روچئ پرارزشین پیه و سرمایه انت لوٹین که رساکا مه شموشنت و په باز ادب و احترام گون علمیین پٹ و پولی شه عزیزین معلمانی سبخا په جوانی کٹ بزورنت ووتی عزتمندین معلمئ زانگ و علمئ اوشگ چین بنت.

گڈسرا شه وطنئ هیل دیوکین کارزانتان، تعلیم ورودینگی دانندگان و تعلیمیین نصابئ فنیین بهرئ همکاران که په ای درسیین کتابئ بریبرکرتنا شپ و روچ کوشست کرتگش قدر کرته وشه مزنین خالقئ دربارا په آوان به ای پاک وانسان جوڑ کنوکین راها سوب وکامیابیه لوٹین.

به یک معیاری و دیماشتگین معارفی نظامی دسترسی و آبات و دیماشتگین افغانستانی رسگئ اومیتا که سرپد، آزات و آسوده حالین شهروندانی واوند بیت.

دکتور محمد میرویس بلخی

معارفئ وزیر

لړ

بسم الله الرحمن الرحیم

خدا ﷻ

مخسد: وانندگ بو اننت و بلکنت و خداﷻ درست کننت و هما چیزانا که امر و نه کرته بزاننت.

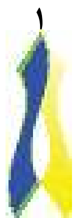
جست:

۱- به عکسا چیه گندت؟

۲- جهان و آیی هستیا کئ ودی کرته؟

۳- خدا "ج" اماره په چیا امروشه چیا منع کرته؟

خداوندﷻ آیکین مزنین واک انت که شریک، وړو درور نه داریت و مچین جهان و هستیا ودی کرته. اما ره چم، گوش، پوز، دست و زوان داته که بگندن، بشکنن، بوکنن، بزانن، و جهانی پروردگارا به آیی یکیا یات کنن. روچ، ډگار، آسمان، ماه، استارانا، رودانا، کوهانا،

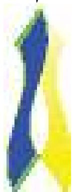

حیوانانا، درچک و جرانا ودی کرته که شه آوان پیدگ وکت بگرن و خداﷻ واکی مزنیا بزانن.
خداﷻ به هردور و زمانگی په انسانانی راه نشان دیوکیا پیغمبر دیم داته که مردما نا راستامین راهها نشان دینت. حضرت محمدﷺ آخریین پیغمبرانت. رنداشه آیی کسی پیغمبر نه بوته و نه بیت.

طیبه کلمه گشتن، پنچ وهده نمازی وانتن، روچگی ماهاروچگ گپتن، زکاتی داتن و مچین عمرا یکوار حجی زیارتاشتن په اما مسلمانان فرض انت که شه خدا ﷻ بلوتن که امی گناهانا بخشائیت.
اما باید هما چیزانا که خداوندﷻ امرکرته چو: نیکی، داد و دیهشت، صبر، بی کبری، رحم، دلسوچی، سدک وراستی و پریزیگاری بکنن وشه هما چیزان که اماره منع کرته چو: دزی، غمار، دروگ، پسلاوغیبت، موک و ملام، ظلم، سوت، کبر و دگه ناورین کرداران وترا دوربساتن و خداﷻ رضا ووشنودیا بکتن.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- چار دِل بیت وشه هر دِلی یک وانندگی ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ په رون چیزیکه شه ای سبخازرته بگشیت.
- واندگ پنچ ڈل بنت وشه یکی آدگرا په چم، گوش، پوز، دست و زوانی باروا جست کننت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه ټک، کامه سوالیه ونداٸیه علامه لوټیت بلت.
- شه ای گالان به جالگی جملانی اورکین جا گہان بلکت و آوانا پوره بکنت.

آیکین ۔۔۔ وڑ و درور

انت ۔۔۔ مچین جہان

خداوند ﷻ.................. مزنین واک انت که شریک..................

نه داریت و .... و هستیا ودی کرته.

گسویین کار:

ای سبخی اولی بارا به وتی کتابچہان بلکت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

۱- ناکو حسن چونین مردمی انت؟

۲- نیکین مردم چیالو ہیت؟

۳- ناکو حسن به کي غم ووشحالیا باره زوریت؟

۴- ناکو حسنا چیه تورینیت؟

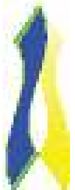
۵- کسیکه دگرانی بدیانه‌لوہیت چونین انسانی انت؟

- چیزیکه دیما شه جستان او شکتت- سی وانندگ آیرا یکواردگه شه بربگشیت.

- ای متل وگالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچہان بلکت.

- خدا حق نام داریت.
- خدا یکدستا په آدگرا احتیاج مه‌کنت.
- خدا دزی لاپا سیره نه‌کنت.

- سبخی بنیادیین بزانتا "خداوندﷻ آءیکین مزنین واک انت که شریک، وڑ و درورنه داریت مچین جہان و هستیاودی کرته" په رون په برزین تواری بوانت.

مدینه منوره

مخسد: وانندگ گال و جملانا بواننت و بلکنت و مدینه منورۂ شارا درست کننت.

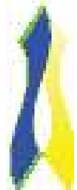
جست:

۱- برزگیٔ عکسا چیا گندت؟

۲- مدینه منورۂ شار به گجام ملکا انت؟

۳- مدینه منورۂ دیمیٔ نام چه ات؟

مدینۂ منوره شه سعودی عربستانیٔ مزن شان و پاکین شاران انت که به خداﷻ ارادا ای شان و بالگ رندا شه پیغمبر صلی الله علیه وسلمی منتنا به یثرب آء شاریٔ کسمت بوت که به مدینة الرسول و مدینه منورۂ ناما نام و تواری و اوند بیت.

مدینه منورۀ مردم به خداﷻ امرا په مسلمانانی یکویی و نوکین نظامئ آورتنا په باز مړانگی و براسی هر دابی دیمونی داتنی پہرا تیاری روش کرته و همارازیکه برازت گون اسلامی پاکین دینا په سدک و راستی کمک و مدت کرتگنت.

آوختا که حضرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم و دگه مہاجر به مدینه منوره هجرت کرتنت شه اودئ مردماني نیمگا آنکه په گل ووشحالی وش آتگی بوتنت که به تاریخی درا جیا وړ نه داریت و هنچو مالومه بیت که انصاریعنی مدینئ مردم زانتنت که آوانی شاریثرب شه بازین شان و عزتی دارگا به مدینه منورۀ ناما نام و تواورودیه کنت و به جہانا برزین جاگه و مقامی گیت.

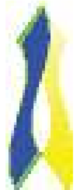
عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- یثرب گجام شارئ غدیمین نام ات جالگی هرشاری که انت آیرا حلغی تہا بگرت.

جده ریاض

مدینه منوره.

- پنج ډل بیت و هر ډلی واندگ گون یکی آدگراهما جوانین وش آتگیی باروا هبربدیت که به مدینه منوره به حضرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم و دگه مہاجرانی هجرتئ در گتاشه آوان بوت.

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای سبخئ مترادفین گالانا مالوم و رندابه وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت وتک، کامه، سوالیه و ندائی علامهانا به جائیکه لازم انت بلت.

- جالگی گالانا په جملانی اورکین جاگهان گیچین و جملانا پوره بکنت.

مندینه منوره	یثرب
ای شان و بالگ	کسمت

.... شه سعودی عربستانی مزن شان و پاکین شاران انت که به خداﷻ ارادا .... رندا شه پیغمبر صلی الله علیه وسلمی منتنابه .... آءشاری .... بوت.

گسویین کار: عزیزین واندگان! ای سبخئ دومی بارا هرگجامی شه شمابه وتي کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بشکنت ورندا جستاني پسوابگشت.

۱- نصیرشه وتي براس بالاچ چون زر زیت؟

۲- شه ای زران نصیر چه زیتت؟

۳- پچی نصیری رنگ پریتت؟

۴- بالاچ نصیرا چی گشت؟

۵- پچی بالاچ نصیرا شه ترکیتنیین چیزانی دست جتنا منع کرت؟

- سی واندگ په رون چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یک یکوارشه بربگشت.

- جالگی متل وگالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچہان بلکت.

- صبری واوند خواره نه بیت.
- شه راستین هبرا خداوش کیت.
- دروگا پای نه انت.

- شه جالگی گالان جمله جورِ کنت.

مدینه منوره

کمک و مدت

امانتی ساتن

مخسد: گال و جملانی و انتن و لکتن و امانتی ساتنی کدری زانتن.

امانتی ساتن شه انسانانی نیکین صفتان انت. گون سدک وراستی و امانتی ساتنا خوگپتن و شناسیی کتن انت.
کریمدادکه شه چخا نسور به زرنجی شارالدِته به او دا شه لهتین مردما وامه لوتت. وامدار آیی و امانا آیی همپل بالاچی دستاداتنت که په آیی برسینیت، بالاچ که راست و امانت ساتین مردی، هرگجامی زرانا جتا جتا سیایگ کرت وروچیکه زرنجی شارا آت، کریمدادا دات کریمدادشه بالاچی ای امانت ساتیا بازوش بوت.
اسئ پیغمبر حضرت محمد ﷺ گشتگیت: (کسیکه امانتا، نه ساتیت وکلپی و خیانته کنت پورهین ایمانی نه داریت).
امانت ساتوکا مچین کس دوست دارنت و به سری سدک و باور ودیه کننت.

عزیزین واندگان!

راستي وامانتئ ساتن باز زبرین صفتی انت، دگه بیایت که به وتی زندگیا راستکار و امانت ساتوک بن، گون مردمان سدک و راستی داشتگ بن امانت باز ڈول داریت. بلی اما باید مدام.

امانت سات بن، اگه کسی چیزی امیا امانته کلیت په شری بساتن و به وهدی پدوارگ بدین،اگه کسی چیزی په دگری اماره دنت په شری په آیی برسینن. وای ډولئ دگه امانت که حسابش باز انت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و جالگی گالانی ضدا ودی کنت.

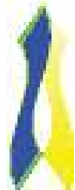
خیانت	داریت
شت	زوریت
خپه	کننت

- سی گروپا بار بیت و هر گروپی په یکی شه ای گالان جمله بلکیت.

راستی

امانتئ ساتن

کلپی و خیانت

عزیزین واندگان!

- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- به ای سبخا خاصین نام و اشاره ین ضمیرانا نشان دیت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت ٹک، کامه ندائیه و سوالیه علامه بلت.

- سی واندگ په رون امانتئ ساتنئ کدری بارواهبر بدنت.

- شه ای گالان به جالگئ جملانی اورکین جاگہان بلکت.

گشتگیت   امانتا نه ساتیت

پورهین

امی پیغمبر(ص) .... کسیکه .... کلپیه

کنت .... ایمانی نداریت.

گسویین کار: مچین واندگ ای سبخئ سومی بارا به وتی کتابچہان بلکت و په وتی کہولئ باسکان بوانت.

عزیزین وانندگان!

- ای مطلبا بشکنت و جستانی پسوا بگشت.

۱- کئ وکئ گون وت دوست اتنت؟

۲- آهو به کي داما کپت؟

۳- شینَک چون کرت؟

۴- موشک که شه آهوی کپگا به داما سی بوت چه گشت؟

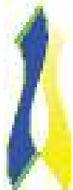
۵- آهو چون شه شکاریی دامااَلاس بوت؟

- جالگی متل وگالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچہان بلکت.

* دور بئ جوڑ بئ
* اگه ته وانتگئ من شه بر دارین.
* شه پشکلارمگ جوڑه نه بیت.

-سئ واندگ په رون مطلبا که دیماشه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه بربگشیت.

- سبخی بنیادیین بزانتا «امانتئ ساتن شه انسانانی نیکین صفتان انت» په رون په برزین تواری بوانت.

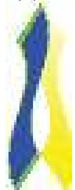
رون گپتن

مخسد:
۱- گال و جملانی وانتن ولکتن ۲. رونی زانتن.
۳- به هر جاگئ په رون اوشتاتن. ۴- رونی داب کرتن.

جست:
۱- به برزگئ عکساچیه گندت؟
۲- رونئ گپتن چیا شنت؟
۳- په رون و واربه صنفا پترتن و در بوتن چه پیدگی داریت؟
۴- شه شماکئ بی رونیا وش نه داریت؟

رون و واری به چمئ چیراگپتن باز جوان انت. همیکه اما به رنبی لوڑا جای رادگن یا چیزي لوڑن بزینن باید بزانن که شه اما دیما گجام یک انت چون رون گپته، چنتمی انت شه آیی پد اما چنتم ان.
حکیم وتی براس کریمدادا گشت: شه دگران دیما بوتن، بی رونی و دگری رونا گپتن جوان نه انت. به جائیکه مردم بازی انت چو مکتبی صنف موٹر و بالی گرابا رونا شه هوشامه برن به صنفی تہا پترتن و در بوتن به موٹر و بالی گرابا چست وایربوتن، شه نلاورگیین آپی زرتن و شه شارابه چیزی زیتنی وہدا رون گپتن باز جوان انت.

کریمداد گشت: خیر گندئ براس که مناسر پدکرتئ، شد ینگومن هم به هرجاگئ به وتی رونا کوشتین که دگری رون گپتگ مه بیت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا جتا سیایگ کنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و په جملئ پوره کرتنا یکی شه ۴ گالان گچین کنت و رندا به وتی کتابچہان بلکت.

به صنفئ پترتن و دربوتنا [شه مچان دیما / په جستن / په شتاپ / په رون] رَوَن.

- پنچ دِل بیت و هر دِلی رون گپتنی جوانیی باروا هبر بدنت.
- گون ای گالان جالگی جملانا پوره بکنت.

چمی چیرا　　رنبی　　گجام یک　　چنتم

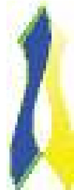
جوان　　بزانن　　چنتمی

رون و واری به .... گپتن باز .... انت.

همیکه به .... لوڑا جای رادگن، یا چیزی لوتن بزینن

باید .... که شه اما دیما .... انت چون رون

گپته .... انت شه آیی و پد اما .... ان.

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ په رون سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- به ای سبخا خاصین نام گجام انت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت ٹک، کامه سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- پنچ واندگ شه پنچ گروپا په رون جالگی جملانا پوره بکنت و رندابه وتی کتابچهان بلکت.

واندگ به صنفی پترتنا ....

واندگ شه صنفا در بوتنا ....

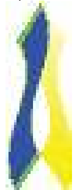
مردم باید به موٹری سوار بوتنا ....

مردم شه شارا به چیزی زیتنا ....

اولسری حک همایی انت که ....

گسویین کار: بید ای جاگهان که به سبخا وانتت، دگه به گجا رونی گپتن جوان انت به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واننده‌گان!

- ای مطلبا په جوانی بشکننت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱- نادعلی چونین جاگهےِ انت؟

۲- ای کلات به گجا انت؟

۳- کریم بخش کدی په ای کلاتئ سیلاشتگیت؟

- جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه آوانی دیما به وتی کتابچهان بلکت.

- چاپ گون دو دستا بیت.
- پیرین کپوت لاوونه بیت.
- هرپهلی وتی بوها داریت.

- سئ واننده‌گ په رون یکوار دگه کریم بخش هبرانا شه بر بگشیت.

- په ای گالان جمله بلکت.

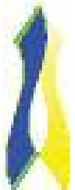
رون

ماله

ایره

اولسرئ حک

- سبخی بنیادیین بزانتا «رون و وارئ به چمئ چیراگپتن باز جوان انت» په رون په برزین تواری بوانت.

بهارئ موسم

مخسد: گال و جملانی وانتن ولکتن، بهارئ موسمئ زانتن وگون شیرا وانندگانی موتگ بوتن..

جست:

۱- به برزگئ رسما چیه گندت؟

۲- سالئ اولی موسم گجام انت؟

۳- به بهارا چیه بیت؟

۴- شما به بهارئ موسما چیه کنت؟

بهار سالئ اولی موسم انت. به هر جاگه هر چیز نوکه بیت، گل و پل، سبزگ و درچک سرشه نوکا تا زگه بنت. وڑوڑی پروک چو پرونک، گودر چلگ و چگوگ ووش توارین بلبل وکمری شه زمستانیین و ابا پاده کاینت و انگور و آنگوره گردنت.

باگ گون بهارئ وشبوین گل و پلان براهداره بنت. کشارگون سبزگ و ورودین پُلان ڈیلداره بنت.

به ای موسما هرنیمگی و شحالی انت. جو ورودانی آپئ تچگ، تاریئ وشین سمین، چگوگانی پی پی، پلپلاسیانی چی چی و درچکانی بلگ و باشلوکانی براه و زیب انسانا و شحاله کنت وواکه دنت و آیرا په کار و آباتیا گیشتر شوق منده کنت.

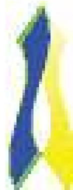
عزیزین واننداگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واننداگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- جالگئ شیرا بوانت وشه برکنت.

بهار آت

بهـــــار آت و بهار آت و بهـــــار آت
به کوه و دشت و کوچگ بی توار آت
گـــــون پــلان بلبل و کمری اوار آت
بهار آت و بهـــــار آت و بهـــــار آت
پـــدا سیـــــاین گدانان کـــــرته بازار
درودشت و گیـــــــابین دِن و کهسار
پدامیش و بُـــزانی زنک و بـــار آت
بهار آت و بهـــــار آت و بهـــــار آت
بیـــــادلبر کـــــه وشبوین بهـــــار آت
گل آت و بلبل آت و سبـــــزه زار آت
نصیـــــر شیـــــر جنـــان به ملگزار آت
بهار آت و بهـــــار آت و بهـــــار آت

(گل خان نصیر)

گیا بین- سبزین
ملگزار- سبزه زار، مرغزار

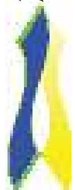
عزیزین واندگان!

- سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په رون په برزین تواری بوانیت.
- سئ واندگ سئ چیزی ناما بگشیت که به بهارا ودیه بنت.
- جالگئ گالانا به وتی کتابچهان بلکت و هماموسمئ ایشک و آشکا خط بکشت که جملا جوړ کنت.

نوروز	لوارئ تیرماهئ زمستانئ بهارئ	اولی روچ انت.

گسویین کار:
ای سبخی سومی بارا به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین وانندگان!

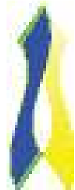
- ای مطلبا بشکنت و جستانی پسوابگشت.
- گوارگئ پُل چونین رنگی داریت؟
- گوارگئ پل گجا ودیه بیت؟
- گل سرخی میله گجا گپتگه بیت؟
- شه کدی پاگل سرخی میله دود گپتگه بیت؟
- گجام شارا شارانی ماس گشننت؟

- **جالگی متل و گالوارانا بوانت و شه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.**

* مزنین باری منی کوپگی سرا انت.
* آپا لوشه کنت ماهیه گیت.
* دوستی شه یک نیمگانه بیت.

- سئ وانندگ په رون مطلبا که دیما شه جستان اوشکتت پدوارگ شه بربگشیت.

سبخئ بنیادیین بزانتا (بهار سالی اولی موسم انت، هرجا گهی هر چیز نوک بیت. پُل، سبزگ و درچک شه سر نوکا تازگه بنت) په رون په برزین تواری بوانت.

بهار

بهار انت سبزگی جوش
چمند و باگ پل پـــوش
رونت بـــزگر پـــه کا را
وتی کشت وکشـــــارا
شــــوانگ گل و شادان
پســـانادنت شیــــوان
تــــه هـــم پاداشه وابا
بُست شه نــــرمین نپادا
سرینا بند چـــو مــــردا
بنا بکـــن کارو کـــردار
که آبــات بی وطـــن مئ
که شاداب بی چمــن مئ

سیگاریٔ ضرر

مخسد: تّالِ و جملانی وانتن ولکتن و سیگاریٔ ضرریٔ زانتن.

جست:

۱- سیگاریٔ کشتن بیدی زریٔ تاوانا دگه چه ضرری داریت؟

۲- سیگارو چلیمٔ دوت چه تاوانی داریت؟

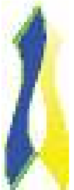
۳- پچی شه سیگاریا کسی وشه نه بارت؟

سیگار شه تماکا جوڑہ بیت. تماکیٔ دوت که شه سیگار یا چلیما په مردما رسیت په دُرایی وجوڑ یا ضرر داریت و راز رازی نا جوڑی و دیه کنت.

سیگار و چلیمٔ عملیانی دنتان زرد و سیاه بنت و دپش گندگین بوی دنت. که مردم شه آوان بده برنت.

به گسي که سیگار کشتگه بیت اگه دگری بیت سیگاری دوت په آیی هم تاوان داریت. پمیشا جائیکه دگه کس بنت سیگاری کشتن منع انت.

آگه سیگاره کشیت نه تانکا ایشکه آیی دروائیا تاوانه رسیت بلکین زرهم شه دستیٔ روت و گون ماه و سالی گوستنا ای تاوان گیشتره بیت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- ای سبخاکراری بوانت و ای جالگئ گالانی ضداودی کنت.

پیدگ   جوانین

زیان   وشه برنت

جوان

- سئ بار بیت و هر باری په سیگارئ ضررا هبر بدنت.
- جالگئ گالانا به جملانی اورکین جاگهان بلکت و آوانا پوره کنت.

تماکئ دوت   چلیم و سیگارئ   منع   زر   گوستنا

..................که شه سیگار یا چلیما په مردما رسیت تاوان داریت. ....

عملیانی دنتان زرد و خرابه بنت.

جائیکه دگه پازاب بنت سیگارو چلیمی کشتن .... انت.

آکه سیگاره کشیت نه تانکا ایش که آیی دُرائیا تاوانه رسیت

بلکین .... هم شه دستی روت و گون ماه و سالی .... ای

تاوان گیشتره بیت.

عزیزین واننده‌گان!

- سی واننده‌گ ای سبخ‌ئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای سبخ‌ئ جمعین گالانا مـــــالوم و بـــــه وتی کتابچه‌ان بلکت.

- انون چیزیکه گشتگه بیت بلکت و جائیکه لازم انت تک، کامه، سوالیه و ندائیه علامه‌انا بلت.

- سئ واننده‌گ په رون سیگاری تاوان و ضرری باروا هبر بدنت.

- شه جالگی پسوان هماکه راست انت آیراودی و رندا به وتی کتابچه‌ان بلکت، په سیگاری و چلیمیا.

۱- گون چلیم و سیگاری کشتنا نفس تنکی ودیه بیت.

۲- دپش بوه دنت.

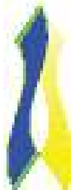
۳- دنتا نش زرده بنت.

۴- اشتیایش زیانه بیت.

- گجام یکین ۱، ۲، ۳، ۴، و یا هر چارین تاوان و دیه بیت.

گسویین کار: هرگجامی شه شمااِی سبخی چارمی بارا به وتی کتابچه‌ان بلکت و په وتی کهولی دگه باسکان به گسا بوانت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت جوان بشکنت ورندا جستانی پسوابگشت

جست:

۱- نصیر چنتم صنفی واندگ انت؟

۲- یک روچی که نصیر شه مکتبا کات کئ را دیست؟

۳- وختیکه نصیروتی همپلی زاگا دیست چون کرت؟

۴- دمیکه نصیر گل محمدی کسانین براسابه آیی رسینت چه گشت؟

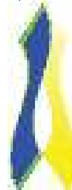
۵- به شمی خیالا نصیری ای کار چون ات؟

- سئ واندگ چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه بر په رون بگشنت.

- ای متل و گالوارانا بو انت و شه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

* په نشتن کاری تسره نه بیت.
* حک به حکدارا رسیت.
* دروگاپای نه انت.

- سبخی بنیادیین بزانتا (سیگارشه تماکا جوړه بیت. تماکی دوت که شه سیگار یا چلیما په مردما رسیت په دروایی وجوړ یا ضرر داریت) په رون په برزین تواری بوانت.

متل و گالوار

مخسد: گال و جملانی وانتن و لکتن و گون متل و گالواران واننڈگانی پجارتن.

جست:
- متل و گالوار چیا شنت؟
- کئ متلی زانت؟
- شه متلاچی زانتگه بیت؟

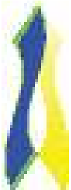
ایش ناکومیرداد و ایشان آیی هلکی زاگ انت. ایش که هروهدا په اما جوانین نکل و آسمانک شیت و مردمانی رسم و دابانی سراهبره دنت ای واری بلوچیی متل و گالوارانی باروایپه اما هبردات و گشت:

متل و گالوار بلوچیی زوانیین ادب و لبزانکی مزنین باری زانتگه بنت.

ای متل بلوچ استمانی فولکلور یا اولسیین دود و ربیدگی کټوکین ډفینگی وړا انت.

که شه آوانی وانتنا بلوچانی پکروخیال، تب و خو، زندگیی وړوډول، سدک و باور، رسم و داب، دودوسیالی، اوستاتن و نشتن درابنت.

یک متل و گالواری تها په باز دور گندی مزنین مانای آورتگه بیت. که نیکی، نیک کرداری، پنت و سوگه، وفا، وطندوستی، مهر و دوستی و ادبیین پکر و خیال درشانه بیت.

مثالی پیما:

به ای متلا که، اگه زاگ عزیزانت، ادب شه آیی عزیز ترانت ای متل آوهدا گشتگه بیت که ماس وپس که وتی اولا دا سک دوست دارنت باید به آیی ادب و مردمگریی سرا دلگوش داشتگ بنت وزانتگه بیت که په زاگا ادب و مردمگری و جوانین رودینگ شه بازین دوستیا گهترانت پمیشاشنت اگه زاگ عزیزانت، ادب شه آیی عزیزتر انت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخءِ نوکین گالانا سیایگ کنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری (بیتوار) بوانت و په جالگی گالان جمله جوڑ کنت.

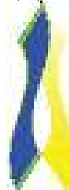
نیکی

دلگوش

پنت

گهتر

- دو ڈل بیت وشه هر ڈلی په رون اگه زاگ عزیزانت، ادب شه آیی عزیزتر انت متلی باروا هبربدیت.

عزیزین وانندگان!

- پنچ واننده‌گ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای سبخی اشاره ین ضمیرانا مالوم و به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون په شما گشتگه بیت بلکیت و جائیکه زانت ټک کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سئ واننده‌گ سئ متل بگشیت و هرگجامی باروا هریکی هبربدنت.

- شه جالگئ گالان به جملانی اورکین جاگهان بلکت.

بلوچیی استمانی

ادب اولسیین

مزنین ډفینگی

متل و گالوار .... زوانیین .... ولبزانکی

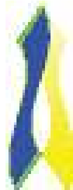
.... باری انت.

ای متل بلوچ .... فولکلوریا .... دودوربیدگی

کتوکین .... وړاانت.

گسویین کار: ای سبخا هر گجامی شه شماپه وتی کهولی باسکان په برزین تواری بوانیت وشه آوان بلوټت که اگه دگه متل و گالوار زاننت دو متل په شما بگشنت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون په شما گشتگه بیت په جوانی بشکنت و جستانی پسوا بگشت.

۱- گلمیر چونین واندگی انت؟

۲- گلمیر تلویزیونا وش داریت اگه نه؟

۳- پچی گلمیر به تلویزیونا نزیکه نه ندیت؟

۴- اگه گلمیر تلویزیونا بازسیل کنت چونه بیت؟

۵- پچی گلمیر تلویزیونی حالانا کوشکنت؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیماشه جستان اوشکتت شه بر په برزین تواری بگشیت.

- جالگی بی ڈولین جملا په ڈول بلکت.

آورتگه بیت په باز دورگندی گالواری تـها مزنین مانای یک متل و ....

- سبخئ بنیادیین بزانتا ((متل و گالوار بلوچیئ زوانیین ادب و لبزانکئ مزنین باری زانتگه بنت)) په رون په برزین تواری بوانت.

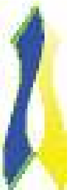
گسئ باگچه

مخسد: گال و جملانی وانتن و درچک و سوزگانی کدری زانتن.

جست:
۱- نیوگا درسته کنت؟
۲- کدی نیوگی چتنا دیستگت؟
۳- به وطنئ گجام ولایتان گیشتر نیوگ و دیه بیت؟
۴- درچک و سوزگ چه پیدگ داریت؟

اما به وتی گسئ دیما باگچی دارن. منی پس هروهدا تاریا ماله شه و اباکستیت باگچئ تهاروت و به اودا نیوگ دار و بی نیوگین درچک و نیال و سبستانا آپه دنت.
اما به باگچی تها سیب، زردالو و شفتالوی درچک و سبست و سوزگ دارن.
نیوگ به لوارئ موسما رسنت. منی پس رستگین نیوگانا شه درچکان چنت، من آوانا به شولانی تها کلین، منی ماس نیوگانی شولانا شه باگچی تها گساباریت و به جاگیش کلیت.
من و منی ماس و پس یگجا کاره کنن شه ای نیوگان هم وته ورن و هم بها کنن.

اسی گسئ باگچه گون درچک و سوزگان سک براه دنت، درچک به لوارا سردین سیایگی دارنت، درچک و سوزگ په هوای ساپیاباز پیدگ دارنت هرجاکه درچک و سوزگ بیت ساپین هوای داریت ساپین هوا په دُرائیا پیدگ وکتہ داریت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا به وتی کتابچہان سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- شه ای سئ گالان گجام یکین که زانت جملا راسته کنت مالوم و به وتی کتابچہان بلکت و ایشک و آشکی خطی بکشت.

اسی گس گون [کشارا / دیوالا / باگچہا] براه دنت.

نیوگ به [تیرماهئ / زمستانئ / بہارئ / لوارئ] موسما رسنت.

عزیزین وانندگان!

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- به ای سبخا فعل، ضمیر و اشاره ین ضمیر گجام انت.

- سئ وانندگ په رون په گسئ باگچئ پیدگئ باروا هبربدنت.

- شه ای گالان په جالگئ جملانی اورکین جاگان درگیجت و رندا به وتی کتابچهان بلکت.

درچک و سوزگ

همانکس

درواٸیا

.... هوا سا په ساتنت. چنکس که درچک و سوزگ بازبیت .... هوا جوانه بیت. جوانین هوا په اسی .... پیدگ داریت.

گسویین کار:

ای سبخئ گدیین بارا به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین وانندگان!

- ای مطلبا په جوانی بشکننت و جستانی پسوا بگشت.

دربی بی، ماه بی بی و گلاتون گجا اتنت؟

شریف چیا دیست؟

ما پری لوټت چه بکنت؟

شریف پچی سونی مزنین زاگان شت؟

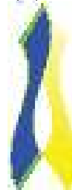
پچی مزنین زاگ گون شریف توپ گوازی نه کرتنت؟

- جالگی متل وگالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچہان بلکت.

* ظلمی پا خرابی انت.
* غم مردما پیره کنت.
* کاری بکن که کاری بیت.

- سئ وانندگ مطلبا که دیما شه جستان اوشکتت یکواردگه شه بر بگشیت.

_ سبخئ بنیادیین بزانتا ((سبزگ و درچک هوا ساپه ساتنت چنکس که درچک و سوزگ بازبنت همانکس هوا جوانه بیت)) په رون په برزین تواری بوانت.

مزنانی هبر

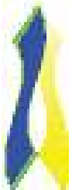
مخسد: وانتن، لکتن و واننده‌گانی سرپد بوتن شه مزنانی هبرانی کتا.

نیکین، ایش ایشانا، ایشان

جست:
- مزنانی هبر په اما چه پیدگ دارنت؟
- کئ به وتی زندگیا گهتر سوب و کامیابی ودی کرتگه کنت؟
- شه شما گجام یکین مزنانی هبرا اوشکته و به هوشا داریت؟

صفت و اشاره ین ضمیرانا که به برزگا گندت په جوانی به اورکین جاگهہا بلکت:
مزن و داننده‌گ شه حکیکت پسندی و انسان دوستیی دیما .... واهگ وارمانانا به وتی هبران بیان کرتگنت که رندی اوبادگ و ورزادگ شه .... په وتی سما جیین زندگیی خیر و پیدگا کاربگرنت. .... په اما زبرین پنت انت. همائیکه .... به وتی زندگیا عملی کرتگنت گیشتر به سوب و کامیابیا رستگنت. مزنانی لهتین هبرایش انت:

- اگه لوتهی تی نام په نیکی گپتگ بیت، دگرانی ناماپه بدی مگرا!
- هیچبر گون کسیکه په ته نیکی کرته گندگی مه کن!
- وتی ماس و پسا هیچبرمه شموشت هرچی دارت شه آوانی زحمتا انت!
- اگه لوتهئ جوانی بگندئ، جوانیئ توما بکش!
- وتی ملامتیا دگرئ سرامه پرین!

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و ای گالانی ضدا شه تہی ودی کنت.

بدی

بگر

- پنچ ڈل بیت وشه هر ڈلی یک یک وانندگ په رون مزنانی هبرانا که به سبخا ونتت به وتی زوانا بگشیت.
- شه ای گالان په جالگی جملانی اورکین جاگہان درگیجت ورندا به وتی کتابچہان بلکت.

نیکی

بدی

ملامتیا

- اگه لوتہی تی نام په .... گپتگ بیت، دگرانی
ناما په .... مگرا!
- وتی .... دگری سرا مه پرین!

عزیزین وانندگان!

- سئ وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

سوم، مراد، آ، سرپدین.

- په جالگی اورکین جاگہان شه برزگی نام، صفت، ضمیر و عددا در گیجت و به وتی کتابچہان بلکت.

- .... به .... صنفا سبخه وانیت .... یک .... زاگی انت.

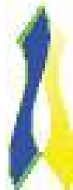
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت تِک، کامه، سوالیه و ندائیه بلت.

- سئ ڈل بیت و هر ڈلی وانندگ گون وت جتا جتا په مزنانی هبری کدری باروا هبر بدیت.

گسویین کار: عزیزین وانندگان

شمئ هرگجامی ای سبخئ مزنانی هبرانا به وتی کتابچہان بلکت و په وتی کہولئ باسکان په برزین تواری بوانت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. کئ شه وتی معلما سوج کرت؟

۲. کریمداد چیا سوج کرت؟

۳. معلم به پسوی چی گشت؟

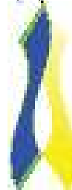
۴. چی په مردمئ مال و جانا تاوان داریت؟

۵. کئ کارئ واک و توکاشه دستا دنت؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بربگشیت.

- ای متل و گالوارانا بو انت و رنداشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

* ریکیین پونگا آپه بارت.
* دروگر دروه کنت یتیم وتی روچا بارت.
* خدا روزی رسان انت، بندگئ دل کسان انت.

آپ و آپداری

مخسد: وانندگ وانتگ ولکیتگ بکننت، آپی کدر و آپدارییی ڈولا بزاننت.

جست:

۱- کئ آپئ کدرئ باروا هبرداتگه کنت؟

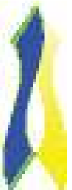
۲- آپداری چیاشنت؟

۳- شه شماکئ آپداریا دیسته؟

۴- دیما شه آپداریا گجام کاره بنت؟

آپئ مانا زندگی و زندگ منتن انت که په بنیادم و حیوانانی زندگ منتن، ود وردوم و درچک و جروعلپانی سوز بوتن و مزن بوتنا کاریین کدری داریت باید آپئ کدرا بزانن و په شری شه آپا کاربگرن.

آوان که آپ و آپداریا دست گتٖ انت، جوانین کاربلدیی واوند انت. به وهده ووختی جو وجوهکا ناشه آپ سرا گیته تا اوداکه آپا برنت کاره کننت، پونگ و دانهانا پاچ و جوهانی دو نیمگی حاک ریچانا سکه کننت که آپ به دم کرتنا سرلیتٖ مه بیت و مه پرینیت.

همی راز جائیکه آپداریه بیت دیم شه دیما ۮ گارپل گپتگه بنت که آپداریی و هدا ۮ گارا جوان آپ بگیت، رنداشه آپ داتنا دانـهانا پدوارگ بندنت که آپ شه یک پلی به دگری مه روت و هرپلی آپ به آیی کیلا مانیت و ۮ گارا په شری میسینیت.

په پالیز و باگانی آپدار یا چنت رازی کشه و جوهک که آپ په شری به پالیزی ول و باگی درچکانی بن وریشگا برسیت. جتگه بیت به انونیین وهدا گون علم و زانگی دیما روگا به آپ داریا شه نوکین راه و راهبندان کار گپتگه بیت که گون کمین آپی بازین ۮ گاری آپداریه بیت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- گون یکی شه ای گالان جالگئ جملا پوره بکنت.

کشارگر دیما شه	لنگارا دروا خرمنا آپداریا	ۮ گارا آوار و پله گرنت.

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- گون علم وزانگ وراه و راهبندی متـــرادفین گالان جمله بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت بلکیت و جائیکه لازم انت تک کامه، سوالیه و ندائیه علامه بلت.

- سئ واندگ که به وتی گسانی نزیکیا آپداریی کارا دیستگ بنت به وتی جندی زوانا په وتی همراهان بگشنت.

- سئ ڈل بیت و هر ڈلی واندگ په آپ و آپداریی باروا گون وت هبر بدیت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شماای سبخئ دومی بارا به وتی کتابچهان بلکت.

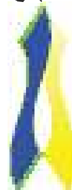

عزیزین واندگان!
- انون چیزی که گشتگه بیت جوان بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت

جست:
۱- نیمروزی ولایتی نوکین شاری نام چه انت؟
۲- خاشی شاری بنیاد گجام سالا اشتگ بوته؟
۳- دیما شه خاش ای شارا چیه گشتنت؟
۴- رزی به گجا انت؟
۵- غدیماکه آپ و آپداریی جوانین بندوبوجی بوته رزی چیی حاصل نام و توار داشته؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه‌بربگشیت.

- جالگی متل و گالوارانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.
- روچ شه گجام نیمگا در آت.
- زنبوری کونڈا دست مه جن.
- کاراکه آسان گپتی وت آسانه بیت.

وطندوستی

مخسد : گال و جملانی وانتن و لکتن و گون وطنا سہرو دوستیئ جذبگئ پرواک کرتن.

جست:

۱- وطن چیا شنت؟

۲- امئ وطنئ نام چہ انت؟

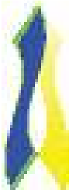
۳- پچی ہرکس وتی وطنا دوست داریت؟

وطن ہما جاگہ و ہندانت کہ یک ملکی مردم بہ آیی زندگیہ کننت. ہر کس وتی وطنا دوست داریت. وطنئ نندوک شہ آیی آپ، ہواء، حاک، کنڈی و مچین پیدا وران کتہ گرنت، ہمیشا پہ وطنی آبا تیاکارہ کننت.

شہ کرن و پیرپان وطندوستیی جوانین صفت شہ امئ پس و پیروکان پہ اما میراث منتہ.

عزیزین وطن افغانستان،ای سرڈگاری مچین نندوکانی یگجایین لوگ و ہنکین انت. وطنئ مچین نندوک ہرکئوسی کہ انت پہ براسی و دوستی یگجا زندگیہ کننت و پہ وطنئ ساتنا پہ ہرورڑی.دیمونیا تیار انت.

زندگ و آبات بیت امئ دوستین وطن افغانستان

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا به وتی کتابچهان سیایک کنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- جالگئ شیرا بوانت وشه برکنت.

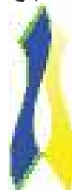
وطن

تـــوی مـــئ بالگ بـرزین شان
تـــوی مـــئ ساه توی می جان
تهـــی نـامـــئ بین قـــربـان
وطـــن دوستیـــــن افغانستان

کنـــن زندگ تهئ دیمـئ شان
تسرتــــــی واهـگ وارمـــان
کنـــن وتـرا تـــهئ قـربـان
وطـــن دوستیـــــن افغانستان

وطـــن مـــا پـــه تـــهئ ننگا
دیـــن گـــون دشمنا جـــنگا
گـــــواه انت میونـــدی میدان
وطـــن دوستیـــــن افغانستان

ببـــی پـــایندگ و آبـــات
بـــما نـــی دایـــما آزات
همیش انت مئ دلئ ارمـــان
وطـــن دوستیـــــن افغانستان

عزیزین وانندگان!

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت تِک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سئ وانندگ په رون په وطنی باروا هبر بدنت.

- ای شیرا بوانت و سوجئ پسوا بگشت.

چنکس که ببیت وش دگرئ ملک و دیار
آبات و جهان جل و مزن نام و توار
شاتئ بتچنت جوولیکن په اما
وش انت شه جهانا وطنئ حشکین دار
"نصیر"

جست:

- به ای شیرا گون چیا مهر و دوستی روش بوتگیت.

گسویین کار:

برزگئ شیر وای سبخئ گدیین بارا جتا جتا به وتی کتابچهان بلکت وشه برکنت.

عزیزین واندگان!

-ای مطلبا په جوانی بشکنت و جستانی پسوا بگشت.

۱. بید ورگیا دگه چی په دروائیا پیدگ داریت؟

۲. گجام ورزشا وش دارت نامئ بگرت؟

۳. بید ای ورزشان دگه گجام ورزشئ ناما زانت؟

۴. دُرایی چونین نعمتی انت؟

۵. یگجائین ورزش چه جوانی داریت؟

- جالگئ متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش بلکت.

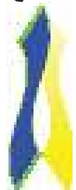
* وای وطنی حشکین دار.

* اشتری بار په گیچنی گرانه نه بیت.

* نامی بگرو جندی بلوٹ.

- سئ واندگ په رون مطلبا که دیما شه جستان اوشکتت شه بر بگشیت

- سبخئ بنیادیین بزانتا ((افغانستان اسی مچین هموطنانی یگجائین لوگ انت. وطنئ مچین نندوک په دوستی و براسی یگجا زندگیه کننت و په وطنئ ساتنا په هروڑی دیمونیا تیار انت)) په رون په برزین تواری بوانت.

امیٔ شار امیٔ گس

مخسد : گال و جملانی وانتن و لکتن شاریین زندی سرادلگوش کرتن سوالیه، شارحه و ندائیه علامہانی درست کرتن.

جست:

۱- به برزگیٔ عکسا چیه گندت؟

۲-کي گس به شارا انت؟

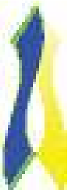
۳- پچی بایدوتی شارا پاک بساتن؟

کریمداد که گسش به شاریٔ روچ دراتیٔ ورزشیین میدانییٔ کنکا انت په بالاچي دیدناکه گسش شاریٔ برزسرا انت شتت، جست کرت:

بالاچ: پچی گشنت امیٔ شارامی گس انت.

بالاچ گشت: جوانین جستی، همیکه بازین مردمی به یکجاگیٔ په وت گس جوڑہ کننت، شه ای گسان شاری جوڑہ بیت که مچ مردم ای شارا وتی یکجائین گسه زاننت. ای گسیٔ (شاریٔ) مسیت، سڑک، کوچگ، راه، ورگیین آپیٔ نل وچاه، دوکان کلات و ماڑی آوانی انت و مچین به آوان بریبرین حکی دارنت.

کریمداد گشت: جوان انت براس منی سرا پاچ آورتیٔ. نه گشتی که ای گسیٔ

پاک ساتن کي کار انت؟

بالاچ گشت: همینکه که شار مزن انت بازین مردمی هم داریت شارئ پاک ساتن آیی مچین نندوکانی کارانت که وتی شاراوتی گسی رازا پاک بساتننت.

کریمداد گشت: بالاچ! تی هبرسک مناوش انت، بگش که ای کارئ پیدگ چی انت؟

بالاچ گشت: همیکه من، ته، آدگه همپل و همسایگ و گسانی واوندوتی گسانی دیم، کوچگ، سرک، مکتب، ورزش و گوازبی میدانی وسیل و میله جاهانی کدرا بزانن، آوانا شه حاک و پُرو دگه کچتیان دور بساتن وتی شارا که مشمئ گس انت پاک ساتگن.

کریمداد گشت: پراستی که امئ شار امئ گس انت شه اولا ای منی خوانت که گس وایشک و آشکا پاکه ساتین.

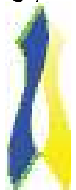
عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکننت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- دو واندگ شه دو ډلا یکی بالاچ و آدگه کریمداد بیت و په ډول ای سبخا شه سر ته پا بواننت.
- شه ای گالان به جالگی جملی اورکین جاگهان بلت.

مردمی گسان په وت

همیکه بازین .... به یگجایی .... لوگ جوړه کننت

شه ای .... شاری جوړه بیت.

عزیزین واننده‌گان!

- دو دل بیت وشه هر دلی دو دو واننده‌گ بالاچ و کریمدادی هبرانا رازیکه به سبخا انت په برزین تواری بواننت و آ دگه بشکننت.

- ای سبخاشارحه، ندائیه و سوالیی علامهانا ودی و جملانی به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون په شما گشتگه بیت بلکت و جائیکه زانت تک، کامه، سوالیه و ندائیی علامهانا بلیت.

- سئ واننده‌گ په رون وتی ناmana بگرنت وتی گسئ جاگهان په وتی همراهان بگشنت و په ایشی که وتی گس، کوچگ وشارا باید چون پاک بساتنت هبربدینت.

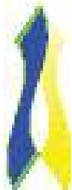
- جالگئ دو کشکا بوانت، رندا به وتی کتابچهان بلکت وشه برکنت.

امئ شــــــار، امئ گس انت
اما وتی شــــــارا پاکه ساتن

گسویین کار:

شمئ هرگجامی په امئ شار امئ گس انت ء باروا سئ کیشک به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

انون په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوابگشت.

۱. پچی آپ کدر داریت؟

۲. پچی شه نلئ آپئ ویل و بیجایین ریچگا دیمگیریه کنن؟

۳. پچی وتی شاری ءکوچگ، سرک و گوازیی میدانیانا پاکه ساتن؟

۴. اگه وحشی باگا رون پچی باید وتی دستانا به حیواناني خفسان مه کنن؟

۵. اگه هر جا چیزی بورن پوچوک، پوستوک و منتگانا پرینن چونه بیت؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بربگشیت

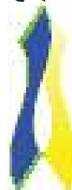
- جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه دیمیش به وتی کتابچهان سیایگ کنت

* پسی ناما پادی چیراکرت.

* به وتی جندی ریشگا تیشگه جنت.

* آکه گرانین بارا بارت آیی ورگ جک انت.

سبخی بنیادیین بزانتا ((همیکه بازین مردمی به یکجاگی په وت گس جوړ کننت شه ای گسان شاری جوړه بیت که مچ مردم ای شارا وتی یکجایین گسه زاننت)) په برزین تواری په رون بوانت.

خشم جوان نه انت

مخسد : گال و جملانی و انتن و خشمئ تاوانی زانتن.

جست:

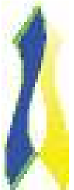
۱- خشمئ تاوان چه انت؟

۲- تا انون کئ به شمی سرا خشم کرته؟

۳- کئ خشمی باروا هبره دنت؟

زی بالاچ به کشاری سراشت وتی زاگ مرادا هم برت. ایش دیستنت که بیبرگی جڑک ټکری کشارا لگتموش کرته و لپاشته. مراد سک خشم کرت تچکین لٹ و بازین شیپانکی شه درچکان زرت که جڑ کادیت.

همیکه بالاچی چم به آیی کپت توار بال آورت و گشت: مُراد خیرته بیت چیوه کنی؟ مراد پسودات بابه جڑکا به سزای رسینین مشماره تاوانی کرته، بالاچ

گشت: بابه ای حیوانی نه زانته آیرا په شری شه کشارا رد دی و بیبرگا هم په جوانی بگش، وتی جڑکی سروپا سرا بگیت که کشارامیت.
مُراد گشت: ای ڈوله نه بیت مناسک تورینته، مروچی وتی دلا به بیبرگ و آیی جڑکی سرایخه کنین. بالاچ گشت: خشم و پیشانی ترشیی جوان نه انت، اگه خشم کنی و تراکمه کاری و دگرانا هم شه وت زار و خپه کنی.
مُراد گشت: جوان انت بابه تی هبرا منین.

عزیزین واندگان!

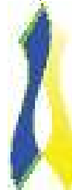
- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و جالگئ گالانی ضدا به آیی ودی کنت.

آت　　　جست کرت　　　آورت

- شه جالگی گالان همایرا که به جملا راسته کیت ودی و ایشک و آشکی به وتی کتابچهان خط بگرت.

پیشانی ترشیی و [حوصله / نیکی / جوانی / خشم] جوان نه انت.

آءکه [حوصله / نیکیه / جوانیه / خشمه] کنت و تراکمه کاریت.

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په بُرزین تواری بوانیت.
- ای سبخئ مرکبین جملانا نشان دیت.
- ای مطلبا په جوانی اسلا بلکت و جائیکه لازم انت تِک، کامه، سوالیه و ندائیه علامتهانا بلت.
- سئ واندگ خشم و پیشانی ترشیی گندگیئ باروا هبربدنت.
- سئ واندگ جوانی و جوانین خووتبی باروا هبربدنت.
- شه ای گالان به جالگئ جملان بلکت و آوانا پوره بکنت.

جوان
وتراکمه
زار و خپه

خشم و پیشانی ترشیی .... نه انت. اگه خشم کنی .... کاری و دگرانا هم شه وت .... کنی.

گسویین کار:
ای سبخئ دوسی بارا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان په بُرزین تواری بوانت.

عزیزین واندگان!

ای مطلبا بشکنت و جستانی پسوا بگشت.

۱. گندگین عمل گجام انت؟

۲. گوندہو، نوک ورنا وورنا و تراشه چیا بساتنت؟

۳. گندگین عمل بیدی دُرایی تاوان رسینتنا دگه چی تاوان دارنت؟

۴. عملی به مردمانی دیما چون انت؟

۵. عملیانی مردمگری، دُرایی و عمرگون چیا دیم په دیم انت؟

جالگئ متل و گالوارنا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

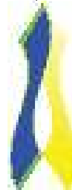
* مہر په دیداره بی.

*کم هبر بدی په جاهبربدی.

* شه یکی دو گہترانت شه دوا سئ.

- سئی واندگ په رون مطلبا که دیماشه جستان گشتگ بوت شه بربگشیت.

- سبخئ بنیادیین بزانتا (خشم و پیشانی ترشپی جوان نه انت، اگه خشم کنی و تراکمه کارئ و دگرانا هم شه وت زار و خپه کنئ) په رون په برزین تواری بوانت.

بالئ مُرگ

مخسد : گال و جملانی وانتن، لکتن و بالی مرگانی نامانی زانتن و درست کرتن.

جست:

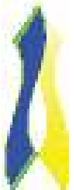
۱- بالی مرگ گجام مرگ انت؟

۲- بالی مرگ به گجا ودیه بنت؟

۳- گجام بالی مرگانا درسته کنت نامیش بگشت؟

بالی مرگ هما مرگ انت که پروبال دارنت. ای مرگ گیشتر به پټ و گیابان واشکن و نیزاران و دیه بنت چو: چور، سبزگردن، بت، پور، لگو، کمچه، کمو، سبزکراشک، نیملک، چگوگ، چو شک، کپوت، کرک و دگه.

ای مرگ گیشترکی گون هوا و موسم و وهدی بدل بوتنا شه یک

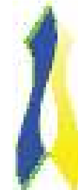

جاگهێ به دگه جاگهێ رونت و همیکه هوا گردیت پدوارگ به وتی دیمی جاگها کاینت. به نیمروزی ولایتا اشکن و نیزار په ای مرگان جوانین جاگهی انت که هزاران بالی مرگی به ای اشکنا جل وجا بیت، کدوگ جوڑه کننت آمورگه دینت و رندا آمورگ چوچگه دینت.
بالی مرگ ضرروتاوانی ندارنت اما هم نباید په آوان تاوان برسینن آدگه مرگانی وڑا شه ایشانی گوشت و پران کار گپتگه بیت.

عزیزین واندگان!
- ای سبخی نوکین گالانا به وتی کتابچهان سیایگ بکنت.
-دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت ورندا گسویین مرگانی ناما مالوم و به وتی کتابچهان بلکت.

ماده مرگ	چور
سبزگردن	کروس
چلگ	چگوگ
ارسیین مرگ	بت
کپوت	

- پنچ ڈل بیت و هر ڈلی په وار په بالی مرگانی باروا هبربدنت.

عزیزین وانندگان!

- سی وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

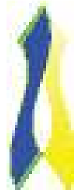
- ای سبخئ اشاره ین ضمیر گجام انت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت تک، کامه، سوالیه وندائیه بلت.

- سی وانندگ په رون سی بالی مرگی ناما بگشیت و په آوانی باروا کمی هبر بدنت.

ـ په جالگی جملان یکی شه ای مرگانی ناماکه لازم انت درگیجت.

لگو چور پور ماده مرگ (نوکک)	گسویین مرگ انت.
کمو ارسیین مرگ	بالی مرگ انت.

عزیزین واندگان!

- ای مطلبا بشکننت و جستانی پسوا بگشت.

۱. مرگ و بالی مرگ چه دارنت؟

۲. مرگ و بالی مرگ چون گردنت؟

۳. مرگ و بالی مرگ به کجا ودیه بنت؟

۴. مرگ و بالی مرگ چیه ورنت؟

۵. مرگ و بالی مرگانی آمورگ چون چوچگه دنت؟

- جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

* مروچی په آیی انت باندا په من.

* تاسی آپ بور و سالی وفا کن.

* غوݒ گون وت شیرگ و روگن انت.

- سئ واندگ مطلبا که دیماشه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه بربگشیت.

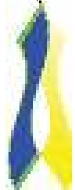
- جالگئ اورکین جاگهانا گون یکی شه ای گالان پربکنت.

مزنه
پروبال
زندگیه
جیتیه

- بالی مرگ به کدوگانی تہا ________ بنت.

- مرگ و بالی مرگ ________ دارنت.

- مرگ و بالی مرگ ________ گردنت.

بزگر

مخسد : وانتن و لکتن و کار و زحمتی نپ و پید گی زانتن.

جست:

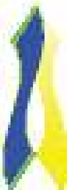
۱- بزگر چیه کنت؟

۲- شه شماکئ جوانین بزگری را درسته کنت؟

۳- اگه بزگر زحمت مه کشیت جوان حاصل زرتگه کنت؟

۴- شه شماکئ بزگریا وش داریت؟

ناکو مراد جوانین بزگری. آبه کشاری و ختا ڈگا را آپه دنت و لنگاره کنت. و ختیکه به لنگارا روت وتی براس چاکرا همه بارت. چاکر تومه جنت و مراد لنگاره کنت. امبرانی مراد وتی ڈگاری سرا باز کار کرت. پمیشا زبرین بروحاصلی گیپت. ایش امبرانی هم وتی ڈگاری یک نیمگی پالیزکرته، هرسال شه پالیزا بازین کوټگ و گلوی گیت.

مراد وتی براس چاکرا گشت: بیا پالیزی سرا برون، کوتِگ و گلوانی چتنی وخت انت. هر دوکین شتنت. رستگین کوتِگ و گلوانا چتنت و دخیله کرتنت. رندا یک باری به گسا برتنت و دخیلی سرا شور و کرتگ پرینتنت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخءِ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخاکراری بوانت و جالگیءِ گالانی ضدا ودی کنت.

خرابین	بیاین
کیت	آتنت
کاریت	حامگین

- پنچ بار بیت و هرباری پالیزی وهده و بروحاصلا بگشیت.
- جالگیءِ گالانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.

پالیز	بُن	پتِی
جوهک	ول	تروک
غو	پُل	دستا نبول
کشه	چوِر	بنگاروک
نشان	کوتِگ	زرت
نغه	گلو	

عزیزین واننداگان!

- سئ واننداگ په رون ای سبخی یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت ٹک، کامه سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

_ جالگی جملاگون یکی شه چار گالان پوره کنت.

شه حشکین گلوا | شیرگ
ڈیلو
تجگی
چاولی | جوره بیت.

- سئ بار بیت وشه هرباری یک واننداگی په رون پالیزی یک حاصلی باروا هبر بدنت.
- سئ بار بیت و په رون شه هر باری یک واننداگی په بزگرئ کدرئ باروا هبر بدنت.

گسویین کار:

ای سبخئ گڈیین بارا به وتی کتابچهان بلکت و په برزین تواری په وتی کهولئ دگه باسکان بوانت.

عزیزین واندگان!

- ای مطلبا په جوانی بشکننت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. ولیداد و میا داد گون وت چه اتنت؟

۲. آوانی سراچه هلگر کرت؟

۳. میا داد چون کرت؟

۴. ولی داد گجا بوت؟

۵. ولیداد میادادی جوابا چه گشت؟

- جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

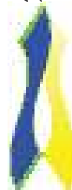
* نصیب خوروتی نصیبا وارت.

* مهمان وتی روزیا وارت.

* آپ وتی شارندا روت.

- سئ واندگ په رون مطلبا که دیما شه جستان اوشکتت شه بربگشیت.

- سبخئ بنیادیین بزانتا (**مُراد جوانین بزگری. آبه کشاری وختا ڈگارا آپه دنت و لنگاره کنت**) په رون په برزین تواری بوانت.

پنت

مخسد : وانتن، لکتن پنت و سوگهانی زانتن و نیمگین جملانی پوره کرتن.

جست:

۱- به برزگئ عکسا چیه گندت؟ کئ گشتگه کنت.

۲-کئ پنتی مانا زانت؟

۳- گجام یکین لهتین پنتا زانت و گشتگه کنت؟

۴- مزنانی پنت و سوگه په اماچی پیدگ دارنت؟

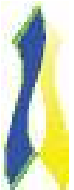
داندگ و مزن که سالان سالئ چکاس و آزمایگانا گوازینتگنت وتی چکاس و آزمایگانی کتوکین آسرو نتیجا پنت و سوگئ وړا په وتی رندی نبیرگان اشتگنت. که همائیکه رندا شه آوان مزن بنت ای پنت و سوگهانا بوانننت و وتی زندگیی سرمشخ و هیلکاریی وړا شه آوان کار بگرنت. درور و چیدگی وړا:

- په دلانی وش ساتنا کوشست بکنت.

- سدک وراستی بکنت.

- به امانتا خیانت مه کنت.

- شه نادیستگا و ام مه کن اگه وام کرتی شام مه کن

اما داندگ و مزنانی شکرگالین پربهائین پنت و سوگهانا وانن وترا پو و سرپده کنن و په دگران هم گشن که بزاننت و به وتی زندا عملی کننت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- جالگی مفردین گالانی جمعا ودی بکنت.

آزمایگ　　　کاربگیت
نبیرگ
اشتگیت
بوانیت

- سئ واندگ په رون ای سبخی یک یک پنتا بگشیت.
- شه ای گالان به جالگی جملانی اورکین جاگهان بلکت و آوانا پوره بکنت.

وش ساتنا
راستی
خیانت

- په دلانی .... کوشست بکنت.

- سدک و .... بکنت.

- به امانتا .... مه کنت.

عزیزین واندگان!

- دو واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت بلکت و ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا جائیکه زانت بلت.

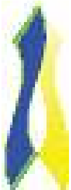
- سئ ډل بیت و هر ډلی واندگ په پنت و سوگی کدری باروا گون یکی آدگرا هبر بدیت.

- سئ واندگ په رون پنت و سوگئ اوشکتن و تسرکرتنی پیدگی باروایه وتی دگه همراهان هبر بدنت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شما ای پنتاناکه به سبخا وانتت به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکننت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱- کریم چنتم صنفی واندگ ات؟

۲- کریمي گس به گجام دها ات؟

۳- پچی کریم به حاضریی وهدا به مکتبا نه رست؟

۴- معلم کریما چه راه نشان دیوکی کرت؟

۵- مالـهین اوستاتن چه پیدگ داریت؟

- سئ واندگ چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه بر بگشیت

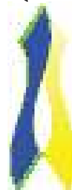
- ای متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

- سال رونت گاله ماننت.

- آپی غرغر شه ډگاری نا آواریا انت.

- چاه کن وت به جاها انت.

- سبخی بنیادیین بزانتا (**داندگ و مزن رندا شه بازین چکاس و آزمایگی کتوکین پنت و سوگه په رندی نبیرگا اشتگنت**) په رون په برزین تواری بوانت.

پاکیزگیئ کٹ

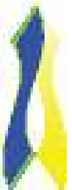
مخسد : گال و جملانی وانتن و لکتن و پاکیز گیئ کٹئ کدرا زانتن.

جست:
۱- پاکیزگی چیا شنت؟
۲- پاکیئ نپ و پیدگ چی انت؟
۳- پاکین چپ و چارگردچی پیدگی داریت؟

پاکی و ستره یی جوان انت. هر چنکس و تراپاک بساتن شو شتگ و پاکین چیز و پاکین آپ بورن ای مچ سببه بنت که میکروب و ناجوڑیانی دیم گپتگ بیت.

اگه اما به پاکیا دلگوش بکنن وتی گس، سرا، کوچک و جاگه و هندا پاک

بساتن امی ایشک و آشک پاک و براهداره بیت په اما جوانین هوای رسیت وشه دگه نیمگی کچتی، مکروب و مرضانی دیم گپتگه بیت و اما دروا و جوره بن.

شه می دروایی و جوریا و شین سرودلی ودیه کنن که په وت وتی دگه براس و هموطن و وطنا کتوکین خذمت کرتگه کنن. پاکی ایمانی باری انت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و ای گالانی چپا شه آیی تها و دی کنت.

کچتی، ناجوری، کچت.

- شه ای گالان به جالگئ جملانی اورکین جاگهان بلکت و آوانا پوره بکنت.

پاکی و ستره یا، ایمانی، کچتیا، دُرایی و جوریا، پاک وستره.

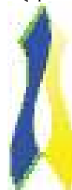
۱- اما باید به .... دلگوش بکنن.

۲- اما باید و تراشه .... دوربساتن.

۳- شه .... وشین سرودلی و اونده بن.

۴- اما باید وتی گس، سرا و کوچگا .... بساتن.

۵- پاکی .... باری انت.

عزیزین واننداگان!

- سئ واننداگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- به ای سبخا ضمیرانا مالوم بکنت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و ٹک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا جائیکه زانت بلت.

- سئ واننداگ په رون.

- اولی په بدنی پاکی.

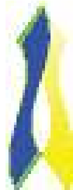
- دومی په گس و سرای پاکی.

- سومی په کوچگ و جاگه و هندی پاکیی باروا هبر بدنت.

گسویین کار:

هر گجاسی شه شمااای سبخئ اولی بارا به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

- ای مطلبا بشکننت و جستانی پسوا بگشت.

۱. گوستگین کرن و پیرِیانی منتگین چیزکي انت؟

۲. اما تاریخیین چیزانا چون بکنن؟

۳. اما گجام کسانی دیما بگرن؟

۴. کسیکه گون تاریخیین بالگ و هستیا سهرنه داریت کئ انت؟

۵. تاریخیین چیزانی ساتن کي کار انت؟

- جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچہان بلکت.

*کمالی و اوند خواره نه بیت.

* آپ شه بنالُرد انت.

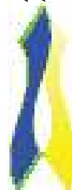
*کونگین پگانا کاکی مه کن.

- سی واندگ په رون مطلبا که دیما شه جستان گشتگ بوت شه بر بگشیت

- شه جالگی گالان جمله جوڑ کنت.

جوان　　　بستن　　　دیم گپتگه بیت.

- سبخی بنیادیین بزانتا (**پاکی و ستره یی جوان انت**) په برزین تواری په رون بوانت.

سالی موسم

مخسد: گال و جملانی وانتن و لکتن سالی موسم و ماهانی نامانی زانتن.

جست:

۱- سال چنت موسم انت؟

۲- هر موسمی چنت ماه انت؟

۳- لوار سالئ چنتمی موسم انت؟

۴- گجام موسما وش دارت؟

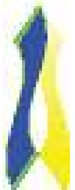
یکسال چار موسم انت. (بهار، لوار، تیرما و زمستان) هر موسمی سه ماه انت.

بهار سالئ سری موسم انت (حمل، ثور و جوزا) به ای موسما شپ و روچ بریبر انت.

رندئ لوارئ موسم انت (سرطان، اسد و سنبله) به ای موسما هوا تسپ و تپتیگ انت. روچ تچک و شپ گونڈ انت.

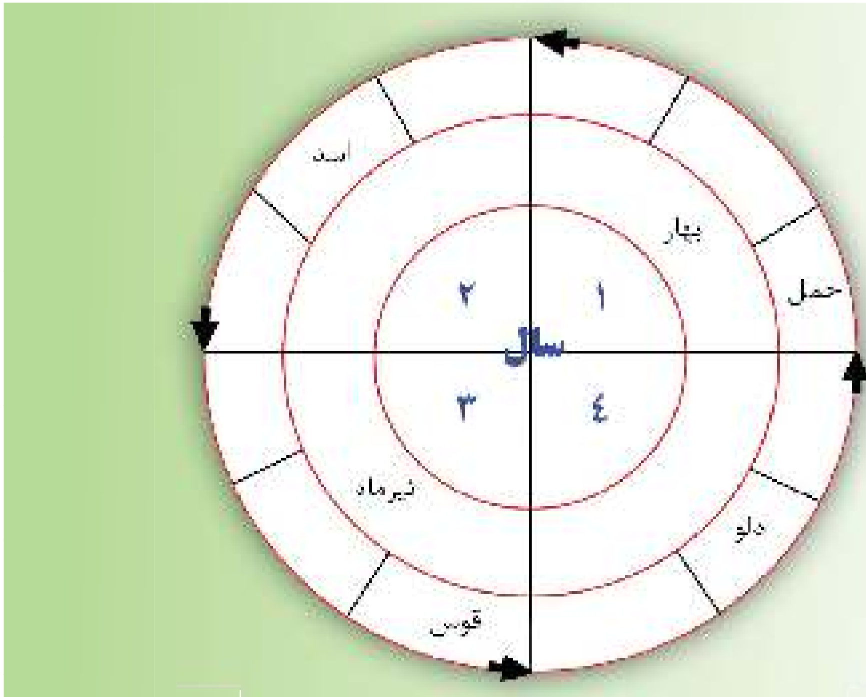
شه آیی پد تیرماهئ موسم انت (میزان، عقرب و قوس) به ای موسما هوا کرا کرا سرده بیت.

سالئ گڈیین موسم زمستان انت (جدی، دلو و حوت) به ای موسما شپ تچک و روچ گونڈ انت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- به جالگئ گردیی اورکین جاگان موسم و ماهانی ناما مالوم و رندا به وتی کتابچهان بلکت.

- چار واندگ په رون سالی یک یک موسمی ناما په برزین تواری بگشیت.
- چار بار بیت، شه هر باری سئ واندگ به صنفی دیما بیت شه راست به چپی نیمگا په رون سالی یک یک ماهی ناما په برزین تواری په وتی دگه همراهان بگشیت.

عزیزین وانندگان!

- پنچ وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت. ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- یکی شه موسمانی ناما په وتی جملی پوره کنگا مالوم کنت و رندا به وتی کتابچهان بلکت.

به	بهاری لواری تیرماهی زمستانی	موسما شپ و روچ بریبر انت.
به	لوارا بهارا زمستانا تیرماها	شپ تچک و روچ گونډ انت.

گسویین کار:

هرگجا می شه شما سالئ ماهانی ناماب وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

- ای مطلبا بشکنت و جستانی پسوا بگشت.

۱. شامیر چونین واندگی انت؟

۲. وهده که شه مکتبا گسا روت چونه کنت؟

۳. شامیر گون کئ نانه وارت؟

۴. به سبخا گون آیی کئ کمکه کنت؟

۵. جائیکه مه زانت شه کئ سوجه کنت؟

۶. به گسئ کاران گون کئ کمکه کنت؟

-جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

*سال سکن سلا حکن.

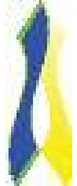
*سال رونت گاله माننت.

*شه دگرئ اسپا مردمی جندی حربالا انت.

-سی واندگ په رون مطلبا که دیما شه جستان او شکتت شه بربگشیت.

سبخئ بنیادیین بزانتا(**یکسال چار موسم انت: بهار، لوار، تیرما و زمستان**)

په رون په بُرزین تواری بوانت.

راه و سڑک

مخسد: واننداگ گال و جملانا بواننت و سڑک و راهھانی کدر و روا بزاننت.

جست:

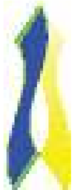
١- به برزگئ عکسا چیه گندت؟

٢- راه و سڑک چه پیداگ دارنت؟

٣- وطنی چنت سڑکی ناما اوشکتگت؟

راه و سڑک بازکدر دارنت. شه راه و سڑکان مردم په شتن و آتن و وتی ضرورتی وڑی چیزانی برتن و آورتناکاره گرنت.

به انونیین وهده و پاسا راه و سڑک آنکس کدر و رو دارنت که به انسانی بدنا رگ کدر و رو داریت، زانت که اگه رگ مه بیت هون چارکرتگه نه کنت و اگه سڑک مه بیت دگه شتن و آتن همه نه بیت.

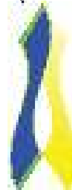
به دیمی وهدان که راه و سڑک نه اتنت مردم شه یک جاگی به دگه جاگی په شتن و آتن و چیزانی برتن و آورتنا گون سکیان دیم په دیم اتنت. کشارگر، باگدار و مالدارانی کاری برو حاصل به وهده و وختی به بازاران نه رست که شه بازین موند و منتنا پوستتنت و خرابه بوتنت.

بلی شه وهده ایکه راه و سڑک و دی بوتنت، نه تانکا ایش که شه یک شاری به دگه شارا وشه یک ملکی به آدگه ملکا شتن و آتنی رساک بریبر بوت بلکین وڑ وڑی ضرورتی وڑی چیز و سوداگری و دوکانداریی مالانی برتن و آورتنی کار باز جوان بوت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخاکراری بوانت و ای جمعین گالانی مفردا به وتی کتابچهان بلکت.

گرنت	پوستتنت
سڑکان	بوتنت
دارنت	مالانی
سکیان	چیزانی
اتنت	

- گون ای گالان جالگی جملانی اورکین جاگهانا پروروندا به وتی کتابچهان بلکت.
کدر
شتن و آتن
راه و سرﺋک باز .... دارنت شه راه و سرﺋکان مردم په ....
و وتی ضرورتی وﺋی چیزانی برتن و آورتنا کاره گرنت.

عزیزین واندگان!

- چار واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- انون چیزیکه گشتگه بیت بلکت و جای که ﺗک، کامه، سوالیه و ندائیه لوﺗیت بلت.

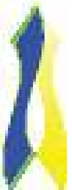
- سئ ﮈل بیت و شه هر ﮈلی په رون یک یک واندگی وطنی مزنین راه و سرﺋکانی ناما که زانت بگشیت. رندا به وتی کتابچهان بلکت.

- انون هر ﮈلی واندگ گون یکی آدگرا راه و سرﺋکانی پیدگ و کدری باروا هبر بدیت.

گسویین کار:

عزیزین واندگان به وتی گسان په راه و سرﺋکی باروا سئ کِشک به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱- چه وهدا وطن دیما روت؟

۲- چه وهده اما دیما شتگ گشتگه بن؟

۳- دیمربی نشان چی انت؟

۴- ترخی و دیمربی دشمن چی انت؟

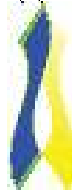
۵- وهده که شما مزن و پو و سرپد بیت چیه کنت؟

- سی واندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بریکوار دگه بگشیت.

- جالگی متل و گالوارانا بوانت و شه دیمش بلکت.

* راه شه آیی دیما زیان بوتگیت.
* خدا صدا بیاریت یکی رامه بارت.
* زمانگی گرم و سردا نه دیستگیت.

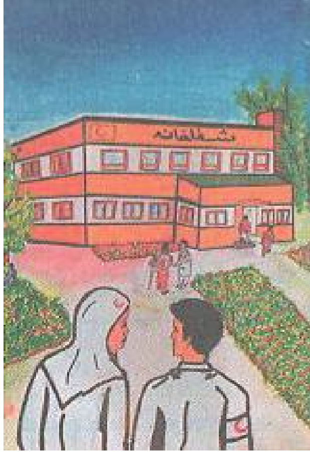
سبخی بنیادیین بزانتا (**راه و سڑک بازکدر دارنت. شه راه و سڑکان مردم په شتن و آتن و وتی ضرورتی وڑی چیزانی برتن و آورتنا کاره گرنت**) په رون په برزین تواری بوانت.

سول و آباتی

مخسد: گال و جملانی وانتن ولکتن و سولئ کدرا زانتن.

جست:

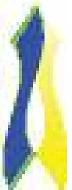
۱- سول چیا گشننت؟

۲- سولئ پیدگ چی انت؟

۳- وهده که به وطنا سول نه ات چون ات؟

۴- پچی مردم سولاوش دارنت؟

وهده که به وطنا سول و امن نه ات. رساک په کارا بریبر نه وت پمیشا په آباتی و ترخیاکاری نه بوت و هموطن تا دیرپا گون بازین سکی یی دیم په دیم اتنت. سول زبرین چیزی انت. ایشی زبری ایش انت که من وته په دلجمعی سبخه وانن، آدگه به دگه کار وکاسبیان گټ انت و په وت ووتی وطنی آباتیا کاره کننت.

کشار گر، باگدار، انجنیر، زانتکار، کاسب و کاری و آد گه به سول و آرامیا گهتر کارکرتگه کننت. پمیشاای مچ سولی کدرا زاننت و سوله لوټنت. به سولا آباتی، دیمریی و ترخی انت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- جالگی شیرا بوانت وشه برکنت.

سولئ کپوت

سولئ کپوت احوال بروک
آزاتیی دُرین سروک

بالنت تهی سولی نشان
خوش بختیی راهی ستان

مهرومحبتی کپوت
سول و سلامی شتوپوت

هرجاکه برزه بنت تی بال
جنگی بیرغ بنت جال

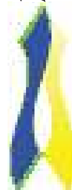
وشین حوالانا گشی
بن گپتگین آچا کشی

آچ کوه و گیا بانا مدام
پیگام کاری و سلام

پیگام سول و براسیی
نیک بختی و آزاتیی

دایم ته پرهندگ ببئ
سوبین وهم زندگ ببئ

(ن . اومان)

عزیزین وانندگان!

- سئ وانندگ په رون سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامه بلت.

- دو بار بیت یک باری په مړو جنگی گندگین تاثیروخرابیان و آدگه ډل په سول و امنی پیدگ وکټی باروا په رون هبربدت.

- لازمین گالانا به جملانی اورکین جاگہان بیارت و آوانا پوره بکنت.

سول واسن

مړوجنگا

* مردم .... لوټنت.

* شه .... مردم بیزار انت.

گسویین کار:

هر گجاسی شه شما دو خط په سولئ جوانیئ باروابه وتی کتابچہان بلکت و په وتی کہولئ دگه باسکان په برزین تواری بوانت.

عزیزین وانندگان!

- ای مطلبا بشکنت و جستانی پسوا بگشت.

۱- به گوستگین جنگان وطن چون بوت؟

۲- وطنی آباتی، راه و سرِک، جوو نہرکدی خراب بوتنت؟

۳- په خرابیانی پدوارگین آباتی و وطنی ترخیا چه پکار انت؟

۴- به سول و امنا چونه بیت؟

۵- اما مچ چیه لوٹِن و چیی نیمه دارن؟

- جالگی متل و گالوارانا بوانت و شه دیمش به وتی کتابچہان بلکت.

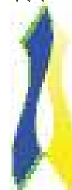
*کاهدانا گولو الاسه کنت.

* شه یک لوبی دو بورگ باره نه بیت.

* تیا بورن نیا برون په گوازیا.

- سئ واندگ په رون مطلباکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکوارشه بربگشیت.

سبخئ بنیادیین بزانتا (**سول زبرین چیزی انت به سول وامنا اما سبخ وانتگه کنن و دگه وتی کاروکا سبیا گتٔ انت**) په برزین تواری په رون بوانت.

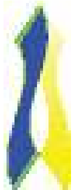
میکروبانی تاوان

مخسد: وانتن، لکتن وشه میکروبانی ضرروتاوانا وانندگانی سی بوتن.

ناجوڑی شه میکروبان ودیه بنت

جست:
۱- میکروب چه انت؟
۲- میکروب گجا ودیه بنت؟
۳- چون وتراشه میکروبان ساتتگه کنن.

میکروب سک کسانین جاندار انت که به مچین جاگهان و دیه بنت هنچا گون چمان دیستگه نه بنت. گیشتر ناجوڑی شه میکروبان ودیه بنت وشه آوانی راهها نا جوڑی شه یک مردمی به دگه مردمی و یا شه حیوانا به انسانا وشه حیوانا به حیوانا رسیت.
په ایشي که میکروب به آپ، حاک، هوا و مچین جاگهان ودیه بیت دگه لازم انت که په دوری کرتنا شه میکروبان و آوانی دیمگیریا مدام دلگوش بیت.
گیشترکی میکروب گون کچتی و ناپاکیا گون انت که شه کچتین

آپ کچتین هوا و کچتین حاکی راهها به انسانا رسنت. په ایشی که وتراشه میکروبان بساتن آپیکه ورن پاک بنت ویل و کچتین کولاپا به وتی گسي دیم و سرای ایشک و آشکا میلن، هوای که ساه کشن پاک بیت اگه پاک مه بیت میکروب شه ساه کشتنی راهها به امارسیت و وڑ وڑی ناجوڑیانی سببه بیت.

اگر وترا ووتی زندگیی جاگها پاک وستره بساتن شه میکروبانی تاوانا دیمگیریه بیت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سئ ڈل بیت و هر ڈلی ای جستئ سراکه ۳ پسوداریت گون وت هبربدنت رنداهما پسوی دیما که راست انت (ص) حرفا بلت و به وتی کتابچهان بلکت.

میکروب کسانین جانداری که

۱- به پاکین آپا

۲- به کچتین هوا، کچتین آپ وکچتین حاکا.

۳- به پاک و سرسوزین چپ و چا گردا

ودیه بیت.

عزیزین واندگان!

- سی واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- به ای سبخا سک کسانین (شه مچان کسان ترین) عالیین صفت انت. شما دو جلمه جوڑکنت که سک گال به آیی بیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ٹِک، کامه، سوالیه و ندائیه علامه بلت.

گون ای گالان جالگی جملانا پوره بکنت.

میکروب، گیشترکی، آوانی، حیوانا

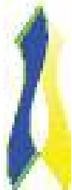
.... سک کسانین جاندار انت ....

ناجوڑی شه میکروبان ودیه بنت وشه .... راهها شه یک مردمی به د گه مردمی وشه .... به انسانا یا شه حیوانا به حیوانا رسنت.

گسویین کار:

هرگجاسی شه شما په میکروبی تاوانی باروا سئ سئ کشک به وتی کتابچهان نبشته بکنت.

عزیزین واندگان!

- چیزی که انون گشتگه بیت په شری بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشیت.

جست:

۱- باگ و سر سوزی چیی دردا ورنت؟

۲- مردم گجا په اسراحت و چارکرتنا رونت؟

۳- باگ، درچک و سر سوزی چه پیدگ دارنت؟

۴- پچی ویلین چیزانا به باگ و سوزین جاگهان مه پرینن؟

۵- باید مچین به چیا دلگوش بکنن؟

- چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت سی واندگ په رون شه بربگشیت.

جالگی متل وگالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

* ثور در آت درو در آت

* دوری دلگیری نزیکی بدگیری

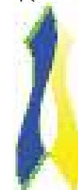
* دم غنیمت انت.

گون ای گالان یک یک جمله بلکت.

کسانین

گیشترکی

پاک

نیکی

مخسد: واندگ بوانںت وبلکنت ونیکیی پیدگ وکتا بزاننت.

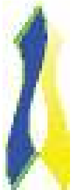
نیکی زیانه نه بیت

جست:
- کئ په برزگئ جملئ باروا هبر داتگه کنت؟
- په نیکیئ باروا چنت جمله گشتگه کنت؟
- په ایشی که پچی گون یکی آدگرا نیکیه کنت کی هبر داتگه کنت؟

به دگرانی غم و وشحالیا، شریک بوتن، نیکی گشتگه بیت. کسیکه گون دگران، نیکیه کنت، آیی ای نیکی زیانه نه بیت و به آوانی دلا جاه ودیه کنت.

یک کهولی باسک، مزن وکسان، براس و گوار، ناکو و ناکو زاک و دگه سیادو عازیز که په یکی آدگرا خیر و جوانی پیرزو دارنت گون وت نیکیه کننت که ای نیکیی جذبگ به آوانی میانجینا تازندی گُدیین کتره و پاسامانیت.

واندگ که به یک صنفا سبخه واننت گون وت نیکیه کننت

ای نیکیی پا ایشه بیت که به وت گیشتر باور ودی بکننت و په براسی و دوستی و گل و وشحالی بگوازیننت و به یکی آدگرئ دیما باز کدر ورو ودی بکننت.

هر کس که، وتی جوانیا زانت، گون دگران نیکیه کنت. گون اڑومحتاجی نیکی، گون همراه و همپلا نیکی و گون مچان نیکی و نیکین سلوکی داشتن، جوانین عملی انت، نیکی زیانه نه بیت، هر کدین بیت به نیکین عملی داروکارسیت.

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری په رون بوانیت.
- به ای سبخا اشاره ین ضمیر گجام انت به وتی کتابچهان بلکت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت تک، کامه، سوالیه و ندائیی علامه بلت.
- پنچ ڈل بیت و هر ڈلی په ای سبخی مفهومی باروا هبر بدیت.
- سئ واندگ په رون نیکیی باروا هبر بدنت.
- دو ڈل بیت و شه یک آدگرا په نیکیی باروا سوج بکنت و پسوی بگشت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.

- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- سئ واندگ په رون نیکیی یک یاتی را بیان بکنت که شه کسی دیستگیت.

- شه ای گالان په جالگی جملانی اورکین جاگهان گچین و رندا به وتی کتابچهان بلکت.

غم و وشحالیا

نیکی

نیکیه

نیکی

به دگرانی .... شریک بوتن ....

گشتگه بیت کسیکه گون دگران .... کنت آیی

ای .... زیانه نه بیت.

گسویین کار:

هرگجاسی شه شما نیکیی باروا سئ کشک به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

عزیزین واندگان!

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱. چی یله بوتت؟

۲. گله زاگ گون چیا گوکی پدا کپتنت؟

۳. ناکو چاکرکه غدیمین مالداری چی گشت؟

۴. ناکوچاکر گوکا چون گپت؟

۵. زاگ گون وت چی گشتنت؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بریکواردگه بگشنت.

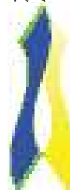
- جالگئ متل وگالوارانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.

- نیکی بکن و به دریابا پرین.

- مورینک به چرپیا روت.

- کوزگ هر روچ نه پرشیت.

- سبخی بنیادیین بزانتا (**کسیکه گون دگران نیکیه کنت آیی ای نیکی زیانه نه بیت و به آواني دلا جاه و دیه کنت**) په رون په برزین تواری بوانت.

لوار

مخسد: گال و جملانی وانتن ولکتن ولواری موسمئ زانتن.

جست:

۱- لوار سالئ گجام موسم انت؟

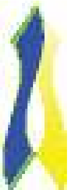
۲- به لوارا گجام چیزه رسنت؟

۳- لوارئ موسمئ هوا چون انت؟

۴- شما به لوارا چیه کنت؟

لوار سالئ دومی موسم انت. ای موسم هوا تسپ و تپتیگ انت. به ای موسما شه پیتاپی زد وزرابا نیوگ رسنت و به بازاران راز رازی نیوگ چو: کوتِگ، گلو، سیب، ناک و ورورِی سوزی و دیه بنت.

زحمتکشین کشارگر و باگوان وتی کارو زحمتی بروکتانا چو: گله، جو، جواری و راز رازی نیوگانا په بها برنت و یا په وتی جندی خرچا به گسان پسان و انباره کننت.

به لوارئ موسما باز مردم په سوزگ و پُل، باگ و سرسوزین بر اهدارین ډگاروجاگهانی گند و چارا رونت و وتی وختا وشه گوازیننت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخاکراری بوانت و جالگئ گالانی ضدا و دی کنت.

سرد

زیتنا

پٹ و حشکار

- سئ باربیت و هرباری په رون سئ نیوگی نامابگشیت که به لوارئ موسما ودیه بنت.

- جالگئ گالانا به وتی کتابچهان بلکت و رندا گون خطی مترادفین گالانا گون یکی آدگرا بلچنت.

- تسپ و	کٹ
- بر و	چار
- پسان و	تپتیگ
- گند و	انبار
- زدو	زراب

عزیزین واندگان!

- سۏ واندگ په رون ای سبخۏ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای سبخۏ مترادفین گال گجام انت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت ٹک، کامه سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سۏ واندگ سۏ نیوگۏ ناما بگشیت ورندا به وتی کتابچهان بلکت.

(۱) ....

(۲) ....

(۳) ....

- سی واندگ کشار گریي سی برو حاصلی ناما بگشیت ورندا به وتی کتابچهان بلکت.

(۱) ....

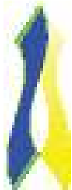
(۲) ....

(۳) ....

گسویین کار:

ای سبخۏ گدیین بارا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولۏ دگه باسکان بوانت.

عزیزین واننده‌گان!

- ای مطلبا بشکننت و جستانی پسوا بگشت.

۱. دیماشه کشارا بزگر چیه کنت؟

۲. پیتاپ په ڈگارا چه پیدگ داریت؟

۳. پچی بزگر ڈگا را پله کنت؟

۴. رنداشه لنگارا پچی مالگه کننت؟

۵. چه وهدا بزگر کشارا آپه دنت؟

- جالگئ متل وگالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

* مکسک نه کشی دلا بده کنت.

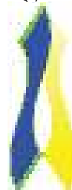
* هرکس وتی لویبی چیرا داره کنت.

* نیکی زیانه نه بیت.

- سئ واننده‌گ په رون مطلبا که دیماشه جستان او شکتت یکوار دگه شه بر بگشیت.

- په ای گالان جمله جوڑ بکنت. لوار، نیوگ، سوزگ

سبخی بنیادیین بزانتا (**لوار سالی دومی موسم انت**. **ای موسما تسپ و تپتیگ انت**) په رون په برزین تواری بوانت.

مچین کاره کنن

مخسد: گال و جملانی وانتن و لکتن و کاری کدری زانتن.

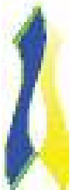
جست:

- کار چه نپ و پیدگی داریت؟
- چنت ڈولی کاری ناما گشتگه کنت؟
- اگه کار مه کنن چونه بیت؟
- گجام کارا وش دارت؟

آکه کاره کنت و ترا نگاره کنت. ای باز جوانین متلی انت. پراستی مچانی براه و آباتی به کارا انت. مچین کاره کنن که نان، پچ، گس و دگه ضرورتی وڑی چیزانا بریبر بکنن و هیچکسی تانکا وتی اڑانا بوجتگه نه کنت.

بزگر گله و دانگ، سوزی و دگه وارتنیین چیزاناکشنت کارگر صنعتیین چیزانا چو میز، چوکی، لبیس، کوش، موٹر ٹراکتور و دگه وسیلانا جوڑه کننت.

بنالوگ و ماڑی جوڑه کننت.

همی راز معلم، داکتر، پیلوټ ووړ وړی موټر و ماشینانی چلینوک، آهنگر، خیاط، شوانگ، دوکاندار و بازین کاسبیانی واوند که زانگ و کمال دارنت کاره کننت که شه کاری آسرو نتیجها ضرورتی وړی چیز بریبر واړ بوجتگه بنت.

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و جالگی گالانی ضدابه آیی تهاودی بکنت.

خرابی	کارنت
یک یکی	نا سرپد

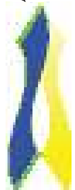
- پنچ بار بیت و هر باری په ای کاسبیانی کاری بروحاصلی باروا هبر بدنت.

بزگر	ډاکتر	شوانگ
کارگر	انجینر	دوکاندار
معلم	خیاط	

- جالگی گالانا به وتی کتابچهان بلکت و هما گالی ایشک و آشکا خط بکشت که جملا پوره کنت.

نجار

گله و دانگ	دوچیت
پچ ولبیس	کشیت
میز و چوکی	جوړکنت
موټر وټراکتور	چلینیت

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و جائیکه لازم انت ٹک، کامه سوالیه و ندائیه علامه بلت.

- سئ واندگ په رون سئ کاسبیا نام بگیت که وش دارت و هر واندگی په وتی و شئ کاسبیئ باروا هبر بدنت.

شه جالگئ گالان همایرا که جملا پوره کرتگه کنت و راست انت مالوم ورندا به وتی کتابچهان سیایگ و ایشک و آشکئ خطی بکشت.

کشارگر

میز و چوکی جوړه کنت.
پچ و لبیس دو چیت.
نا جوړانا در مانه کنت.
بالی گرابا به هوا بارت.
گله ودانگ و سبزیه کشیت.

گسویین کار:

ای سبخی گُدیین بارا به وتی کتابچهان بلکت.

عزیزین واندگان!

- ای مطلبا بشکنت و جستانی پسوا بگشت.

۱. گسئ مزن و ذمه وار کئ انت؟

۲. په بچک و جنکا ضرورتئ وڑئ چیزاناکئ بریبره کنت؟

۳. پِس چیه لوٹیت؟

۴. په زاگان چه لازم انت؟

- جالگئ متل و گالوارانا بوانت و شه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

* هرکه کاره کنت و ترا نگاره کنت.

*کار مردمی عزت انت.

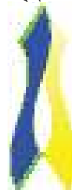
*کارا دسته کنت چم خیره یی کنت.

- سئ واندگ په رون مطلبا که دیماشه جستان گشتگ بوت شه بر بگشیت.

- په جالگی گالان جمله جوڑ بکنت.

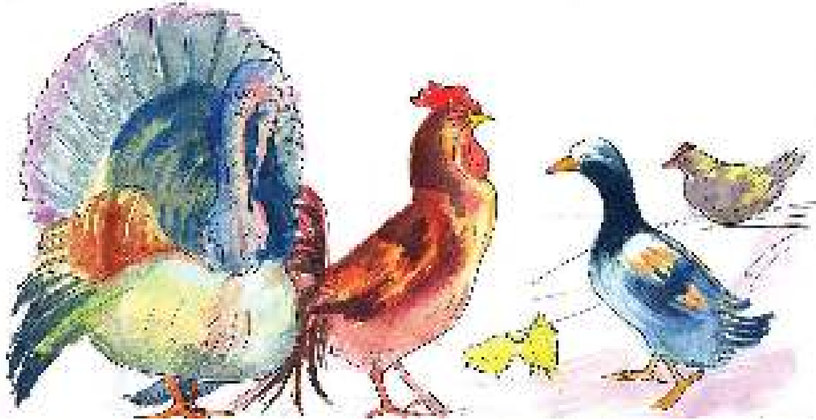
مچان **مچین** **بزگر**

سبخی بنیادیین بزانتا (**مچانی براه وآباتی به کارا انت. مچین کاره کنن که نان، پچ و پوش، گس و دگه ضرورتی وڑی چیزانا بریبر کنن**) په رون په برزین تواری بوانت.

مُرگانی ساتن

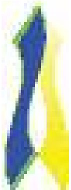
مخسد: گال و جملانی وانتن و لکتن و مرگانی ساتنی پیدگی زانتن.

جست:
۱- مرگانی ساتن چه پیدگ داریت؟
۲- چنت رازی مرگا درسته کنت نامیش بگشت؟
۳- گجام رازئ مرگانی ساتنا وش دارت؟

مُرگانی ساتن نپ و پیدگ داریت. کسیکه مرگه ساتیت شه آوانی گوشت، پر و پُتان کته گیت. شه مرگانی گوشت و آمورگا په ورگ و شه آوانی پر و پُتان په سرجه و بالشتئ جوڑ کرتنا کٹ گپتگه بیت.

مُرگ اروسیین مُرگ و بت شه گسوبین مرگان انت که ماده مرگ (نوکک) په آمورگی گپتن و کروس په گوشتا ساتتگه بنت. کسیکه مرگه ساتیت په آوان کلونڈ و جاگه جوڑ کنت که پیتاپ برسیت و پادی چیرش حشک بیت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا به وتی کتابچهان سیایگ بکنت.

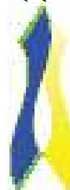
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- سبخا کراری بوانت و ای گالانی ضدا به آیی و دی کنت.

ضرر وتاوان	**سیایگ**
کروس	**تر**

- جالگی مُرگانی نامابه وتی کتابچهان بلکت و گسویین مرگانی نامی ایشک و آشکا خط بکشت.

ماده مرگ
چگوگ
چور
بت
لگو
ارسیین مرگ

عزیزین واننده‌گان!

- سی واننده‌گ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- به ای سبخا مترادفین گال و ضمیر گجام انت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و ٹک، کامه، ندائیه و سوالیه علامه‌هانا جائیکه زانت بلت.

- شه ای گالان همائیکه به جملا بریبره کیت مالوم و به وتی کتابچه‌هان بلکت.

شه مرگانی | مودان / پَران | سرجه و بالشت جوڑه بیت.

- سی واننده‌گ په رون په ای مرگانی نپ و پیدگی باروا هبر بدنت.

مُرگ (نوکک و کروس)

ارسیین مرگ

گسویین کار:

هرگجا سی شه شمای سبخئ گُدیین بارا به وتی کتابچه‌هان بلکت.

عزیزین وانندگان!

- ای مطلبا بشکننت ورندا جستانی پسوا بگشت.

- اسی وطنا چنت ڈولی مُرگ ودیه بیت؟

- آمرگ که به گسا انت چه گشتگه بنت؟

- آمرگ که به گیا بانا انت چه گشتگه بنت؟

- آمرگ که به اشکن و نیزارا انت چه گشتگه بنت؟

- مرگ په اما پیدگ دارنت یا ضرر؟

- جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچہان بلکت.

* هرکه دپی داریت دنتانی داریت.
* مگه کشک انت که بچتی.
* گُنگئ زوانا گُنگه زانت.

- سئ وانندگ په رون مطلبا که دیما شه جُستان گشتگ بوت شه بربگشیت.

سبخئ بنیادیین بزانتا (**مُرگانی ساتن نپ و پیدگ داریت. کسیکه مُرگه ساتیت شه آوانی گوشت و پَران کته گیت**) په رون په برزین تواری بوانت.

نادُرایی کاگد

مخسد:واندگ بوانںت و بلکنت، نادُرایی کاگدی لکتنا بزانںت و گالانا به جملان کارمرز بکنںت.

جست:

۱- تا انون کاگدی لکتگت؟

۲- پچی نادُرایی کاگدی لیکن؟

۳- چنت ڈولی کاگدی لکتنی ناماگشتگه کنت؟

روچ / ماہ / سال

- - ۱۳۸

.... مکتبی واجئین اگده دار!

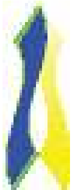
اسلام علیکم

مروچی من ....، .... زاگ ای مکتبی

الف ء سوم صنفی واندگ شه نادروایی سببا به وتی سبخان رستگه نه کنین،

امیت دارین غیر حاضر مه بین.

دستخط ( )

عزیزین وانندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- سبخا کراری بوانت و ای گالانی ضدا و دی کنت.

درایی

حاضر

بین

- گون جالگی گالان جملانی اورکین جاگهانا پُربکنت.

وانندگ

نادُرایی

سبخان

نه کنین

دارین

مه بین

ای مکتبی الفء سوم صنفی .... شه .... سببا به وتی ....

رستگه .... امیت .... غیر حاضر ....

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ ای سبخا به رون په برزین تواری بوانیت.

- ای مفردین گالانی جمعا ودی و به وتی کتابچهان بلکت.

واندگ

دارین

مه بین

نه کنین

- انون چیزیکه گشتگه بیت بلکت و جائیکه تِک، کامه، سوالیه و ندائیه لوِتیت بلت.

- سئ دِل بیت و نادرایی کاگدی لکتنی بارواگون وت هبربدیت و فکر کنت که ضرورتی کاگدی چون لکتگه بیت.

گسویین کار:

هر واندگی به وتی کتابچهانادُرایی کاگدی بلکیت و به آیی وتی و وتی پسئ نام و صنفا نبشته بکنت.

عزیزین واندگان!

- انون چیزیکه گشتگه بیت جوان بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱- په کاری گهترین در برتنا سلا و شور چون انت؟

۲- کاریکه وت سرو بیدی سلا و شورا بدیما گپتگ بیت پای چون انت؟

۳- په ایشی که کاری آسر و نتیجه جوان بیت گون کی سلا و شور بیت؟

۴- چه وختا کار جوانین نتیجی دنت و مچانی پسنده بیت؟

۵- تانایک مردمی کاری آسر چون انت؟

- چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت سئ واندگ په رون یکوار دگه شه بربگشیت.

جالگی متل و گالوارانا بوانت وشه دیمش به وتی کتابچهان بلکت.

* انچین کاری مه کن که پدا شومان بئی.

* باری بزور که وسی داشتگ بئ.

* پنچ ناون بریبر نه ونت.

سبخی بنیادین بزانتا (**شه نادرایی سببا به وتی سبخان رستگه نه کنین، امیت دارین غیرحاضر مه بین**) په رون په برزین تواری بوانت.

#ماینانی ضرر

مخسد: گال و جملانی وانتن و لکتن و ماینانی ضرری زانتن.

جست:

۱- ماین چی انت؟

۲- اگه ماین بترکیت چونه بیت؟

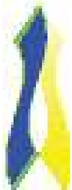
۳- ماین گجا ودیه بیت؟

۴- پچی باید شه ماینان وترا دور بساتن؟

به افغانستانا به مړو جنگی سالان راز رازی ماین کاراشتگ بوته که انگته هم به خرابه، پټ و گیابان، دک وشیلگ، نهر و جو، کُرم وکود وکشارگریی ډگار وراه و سړکانی کِرو گوٚران چیرمنتگنت.

ماین راز راز چو: رادیو، توپ، کلم و گوازیی ازبابان هم به باز جاگهان اشتگه بنت. که همیکه دست به آوان برسیت ترکنت و مردمئ دست و پادئ جتا بوگ و ټپ و مرکئ سببه بنت.

باید ماینانی ضررا بزانن و وترا شه آوان دوربساتن، که هرمردمی په وتی رکینگ و شه آیی ضرری دوریا دلگوش داشتگ بیت، وتراپه نا سرپدی یا بورغمی عیبی، ټپی و تاوانی مه کنت.

عزیزین واندگان!

- ای سبخئ نوکین گالانا به وتی کتابچهان سیایگ بکنت.

- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- سبخا کراری (بیتوار) بوانت و جالگئ گالانی ضدا به آیی و دی کننت.

سول و آشتی

زرتگ

نزیک

پیدگ

- شه ای گالان به جالگئ اورکین جاگهان بلت و جملانا پوره کنت.

افغانستانا

مروجنگئ

ماین

راز راز

دست

به .... به .... سالان .... اشتگ بوته.

ماین .... چو: رادیو، توپ، کلم و گوازیی ازبابان هم به باز جاگهان اشتگه بنت. که همیکه .... برسیت ترکنت.

عزیزین واندگان!

- سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانت.

- به ای سبخا مترادفین گالانا مالوم کنت.

- ای مطلبا په جوانی املا بلکت و تِک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا جائیکه زانت بلت.

- سی واندگ په رون په ماینانی خطری باروا هبر بدنت.

- جالگی جملانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.

× چیزیکه گندت دست مه جنت و وترا دور بساتت.

× جائیکه سیمه گندت کش مه کنت، مه گٹت و دست مه جنت.

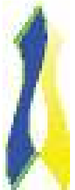
× ماینانا گون سنگ و دگه سکین چیزا مه جنت.

× شه جائیکه ماینی گت و گمان بیت وترا دور بساتت.

گسویین کار:

چیزیکه په ماینانی باروا زانتگت په وتی کهولی دگه باسکان بگشت و آوانا سوگه کنت که وتراشه ماینان دور بساتنت.

عزیزین وانندگان!

- ای مطلبا بشکننت و جستانی پسوا بگشت.

۱. ماین شه چیا جوڑ بوته؟

۲. ماینی تہا چه انت؟

۳. اگه چیزی به ماینا بلگیت چونه بیت؟

۴. وهده که ماینه ترکیت ایشک و آشکی مال و مردمانا چیه بیت؟

۵. ماین چنت راز و چنت رنگی انت؟

- جالگی متل و گالوارانا بوانت و به وتی کتابچہان بلکت.

* ماهی شه لتکا گپتگه نه بیت.

* سیاین گدان سپیته نه بیت.

*کسانین زاگ گسی براه انت.

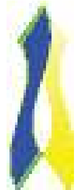
- سی واننده گ په رون مطلبا که دیما شه جستان گشتگ بوت پدوارگ شه بربگشت.

- سبخی بنیادیین بزانتا (**ماین چنت ڈولی انت. رادیو، توپ، کلم، وگوازیی از بابانی ڈولا**) په رون په بُرزین تواری بوانت.

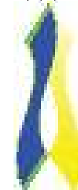

بزانت بلد

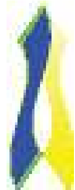
گال	مانا	گال	مانا
ودی	پیدا	خاصین نام	په یک خاصین مردم و جای
درور	مثال، وڑو مانند	شینک	بالی مرگی
درچک	درخت	گالوار	متل
داد	انصاف	رم ـ رنب	ڈل ، بازی
دهشت	سخی گری	رادگن	روگا ان
پسلا	پد سرا	بالی گراب	جاز، طیاره
موک و ملام	رشوه	سر پد	پوه
سوت	ناراوین پیدگ	شدنگو	شد و پد، رنداشه ایشی
وشنودی	خوشی، رضا	گچین کرتن	در گیتن
زرته	یات گپته	په شتاپ	په تیزی، په تلوار
جست	سوج	لوڑا	جما
پسو	جواب	لوڑا	گواتا، دولختا
تورینتن	به درد آورتن، عذاب داتن	پترتن	به تهی بوتن
شریک	همراه، هم ڈول	کلات	برزین دیوالی واڑ
رون	وار	ماله	زوت ، پیسر
مزن شان	بالگ و عزتدار	پروک	پرکنوک، بالدار

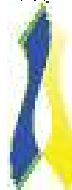
گاڵ	مانا	گاڵ	مانا
ئارادە	لوتکە	پل	گل
کسمت	بار، نصیب	سمین	گوات
نام و توار	مشهور	گیابین	سبزین
وڕنە داریت	درور و مثال نە داریت	ملگزار	سبزە زار، مرغزار
یثرب	مدینە منوری غدیمی نام	لوشە کنت	لردە کنت
شە بر	شە یات	عملی	خوگرگ، عادت گرگ
پای	آسری	ضرر	تاوان
خوگپتن	هیل گپتن	وش	پسند، لوتکە
کتتن	حاصل کرتن	دمیکە	کترە کە
لہتن	بە دگە جای شتن	پچارتن	درست کرتن
سیایگ کرتن	بە کاگدا نبشتە کرتن	لبزانکی	ادبی
کلپی	خیانت و دروگ	داب	دود، رسم
سدک و باور کرتن	اعتبار کرتن	دفینگ	پسان
خپە	زار	مردمگری	اخلاق، انسانیت
هلک	دە	چور	نیزاریین بالی مرگ
حال	واقعە ورو دول	سبز گردن	نیزاریین بالی مرگ

گال	مانا	گال	مانا
رسنت	پچنت	لگو	نیزاریین بالی مرگ
گڈیین	آخریین	سبز کراشک	گیابانیین بالی مرگ
اوبادگ	نسل، نبیرگ	کمو	نیزاریین بالی مرگ
ورزادگ	اولاد، بچ	نیملک	نیزاریین بالی مرگ
سماجیین	اجتماعیین	چوشک	نیزاریین بالی مرگ
ود وردوم	مزن بوتن، ترخی	چگوگ	گیابانی و کشاری تها و دیه بیت
گت	مشکول	کرک	گیابانی و کشارو تها و دیه بیت
کاربلد	کارزانت	کپوت	گس گیابانی وکشار و باگانی تها و دیه بیت
حاک ریچ	جوی دونیمگی حاک	پور	گیابان و کشار و باگانی تها و دیه بیت
دم کرتن	بررشتن، بازبوتن	بت	گس گیابان و کشار و باگانی تها و دیه بیت
میسینیت	نرم بکنت	کدوگ	بالي مرگانی کڈک و گس
لنگار	گون رخت و جغ و گوکا کشتن	توم جتن	گله و دانگ شانک داتن

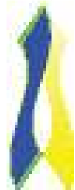
گال	مانا	گال	مانا
رزی	به خاشرود جاگی نام انت	ڈیلو	زرتی نان
جذبگ	احساس	هلگر	حمله
هنکین	هندودیار	چکاس	تجربه
دیمونی	قربانی، سرباد یوکی	سوگه	پنت
ارمان	لوٹگ، امیت	گال	هبر
لوگ	گس	موسم	وهده و وخت
کنک	پاناد	تسپ و تپتیگ	گرم و سوچان
کچتی	ناپاکی	پوست	بوه گپت، خراب بوت
کشک	خط	دیمریی	ترخی
کشک	ورگی که شه دوگ و آرتا جوڑه بیت	دیرپا	دیروخت
کشک	توتنی که مردما شه آپاگوازینیت	زانتکار	کاربلد
وحشی باگ	حیوانانی ساتنی باگ	انبار	پسان کنگی جا
پادی چیرا کرت	جال آورت	گند و چار	سیل و چار
لگتموش	لگتمال ، پادموش	نگار	براه و زیب، ڈیل دار
لپاشته	وارته	اڑ	ضرورت

گال	مانا	گال	مانا
شیپانگ	بارگین لت	ذمه وار	مسئول
رد دی	دورکن	نوکک	ماده مرگي که به آمورگا رسته
جل و جابوتن	جاگپتن	کلونڈ	مرگاني کڈ
آگده دار	آمر، مزن	نادرايي	ناجوڑی
رستن	حاضر بوتن	رستن	دسگی تاب داتن شه پشم و پمگا
رستن	پکتن (نیوگي رستن)	رستن	ردتن، مزن بوتن
ماین	ترکتنین چیز	رکینگ	نجات، الاسي، دربرتن
بورغم	بی توپیر ، بي پروا	گڈتن	برتن، جتا کرتن
گت	شک	گمان	شک

بن چمگ

- بلوچيئ زوان راهبند، ع. پهوال ا.ا.ج علومی اکادمی هجری شمسیی ۱۳٦۲ سال.
- بلوچيئ متل گالوار. نزار و پولکار ولی محمد رخشانی.
- بلوچيئ گالبند، ع. پهوال.
- سید گنج «سید هاشمی».
- براهدارین پل شه بلوچيئ لبزانکئ باگا. ع. پهوال هجری شمسیی ۱۳٦٦ سال.
- بلوچی بوانیں عبدالکریم «راجی».

معارفئ ترانه

پادبیت مزن و گـــوندہ پہ نپ وکار معـــارف
آبـــات بساتت درو دیـــــوار معـــــارف

بتراکینت دلانـا بکنت حـــــون جگـــرانا
شـــاداب بســـاتت گل و گلـــزار معـــارف

حون بنت دل وکپ جگر و چـــم بنت کـــور
باکی نی کـــه سبز مانیت چمن زار معـــارف

مـــــا علمی گنـــوک و ادبی اشخی جنوکن
پرواء نه انت مـــــا را چه شنز زار معـــــارف

پـــــروانــــه سپت هستن و پـــــروانه ڈولا
سوچـــــــن پروبالا ناگـــــون نار معـــــارف

مـــــا تنگ و گتہ هشک و هینـــار زوانن
کـــورن پمـــا چمگ و آبشـــــار معـــــارف

اپسوزکـــه هست "سرمچار" یک نپسئ تـــرا
کمنت کــــــه بکنی ندر بدر بـــار معـــــارف

